

Opracowanie Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020

Piotr Jaworski, CGAP

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Program

- Nowe LSR – wskazówki MRiRW,
- Charakterystyka LGD,
- Analiza obszaru LSR,
- Identyfikacja celów i wskaźników,
- Wybór i ocena operacji,
- Organizacja wewnętrzna LGD,
- Budżet LSR,
- Plan działania,
- Plan komunikacji,
- Innowacyjność, zintegrowanie,
- Monitoring i ewaluacja.

Źródła wiedzy

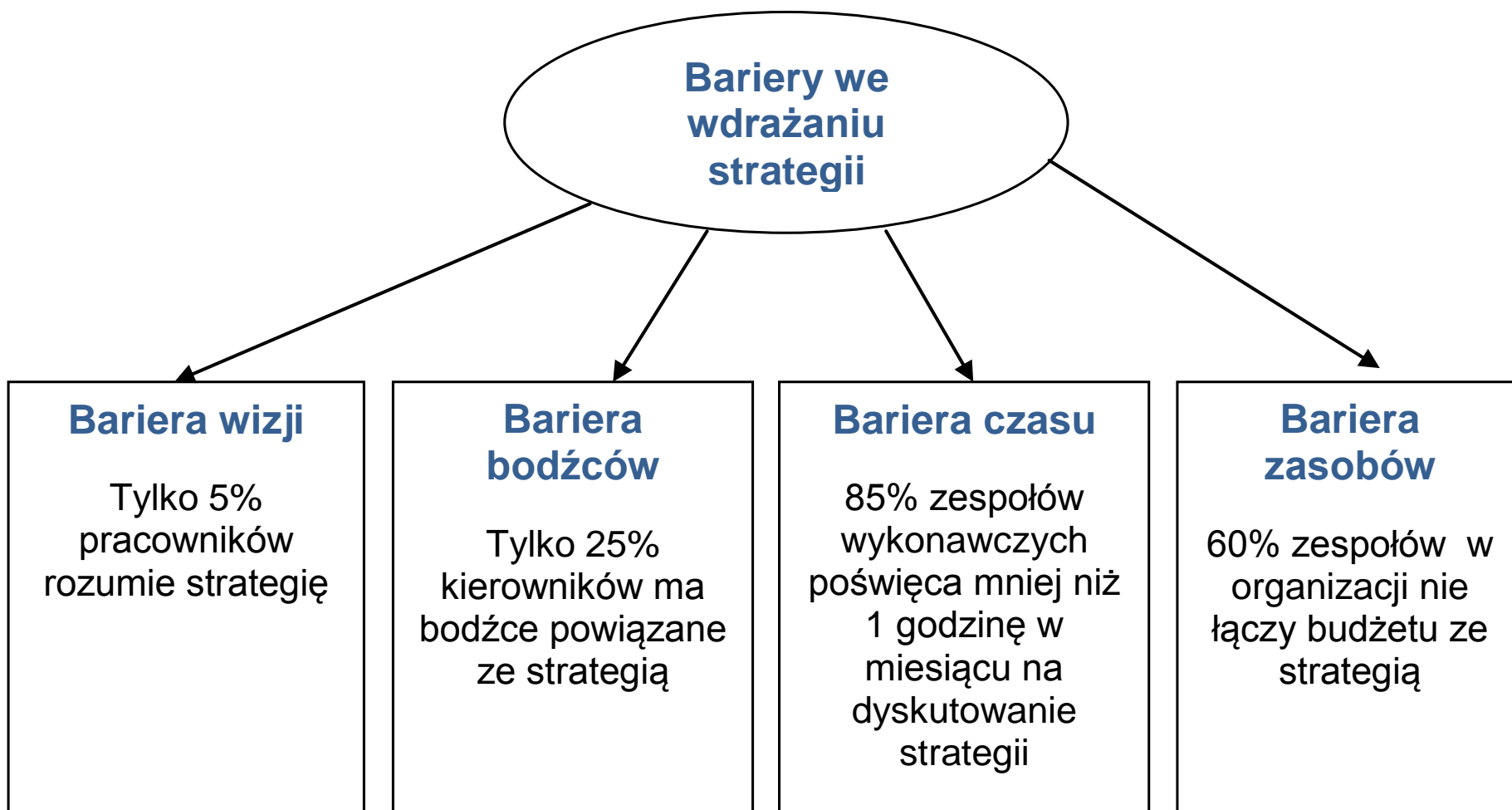
1. **Rozporządzenie** Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **1303/2013** z dnia 17 XII 2013r.
2. **Rozporządzenie** Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr **1305/2013** z dnia 17 XII 2013r.
3. **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020.**
4. **Ustawa** o RLKS - ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. 2015 poz. 378)
5. **Poradnik** dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania LSR na lata 2014-2020,
6. **Umowa** o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

7. **Regulamin konkursu** na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

Załączniki:

- a) Formularz wniosku o wybór LSR wraz z instrukcją wypełniania wniosku;
- b) Kryteria wyboru LSR;
- c) Struktura i wymagania dotyczące LSR;
- d) Formularz karty oceny wniosku o wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;
- e) Formularz karty oceny LSR pod względem spełniania kryteriów wyboru LSR dla członka komisji;
- f) Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR.

Praktyka pokazuje, że **tylko 10%** organizacji wdraża swoje strategie...

Podstawowe zasady realizacji RLKS

- Generalna zasada: 1 LGD - 1 obszar - 1 LSR (wyjątek? - obszary zdominowane przez sektor rybacki)
- Możliwość wyboru LSR międzywojewódzkich w PROW i PORiM (SW decyduje o wsparciu z RPO)
- Liczba ludności objęta LSR: min. 30 000 – max 150 000 (dla LSR miejskich: min. 20 000)
- Co najmniej 2 gminy
- Obszar LSR musi być spójny terytorialnie i posiadać potencjał do absorpcji środków
- Projekty w ramach LSR muszą przyczyniać się do osiągnięcia celów i wskaźników w programach
- Dofinansowanie uruchamiane na konkretne projekty, jedynie wstępna alokacja na LSR (zależna od wyników oceny postępów i osiągnięcia kamieni milowych)

Wybór LSR

- Najpóźniej 2 lata po zatwierdzeniu przez KE umowy partnerskiej, możliwy wybór dodatkowych LSR najpóźniej do końca 2017 r.
- Ogłoszenie konkursu – jednakowy termin w całym kraju,
- Dokonywany przez Komisję wybierającą wspieraną przez ekspertów i zatwierdzany przez SW.

Rodzaje projektów realizowanych w ramach LSR

- Projekty indywidualne realizowane przez beneficjentów innych niż LGD,
- Projekty grantowe (parasolowe),
- Projekty własne LGD,

UWAGA: nawet w przypadku LSR wielofunduszowej projekty muszą mieć zawsze charakter jednofunduszowy

Projekty grantowe (parasolowe)

- LGD jako beneficjent ubiegający się o wsparcie przed podmiotem wdrażającym
- Operacja parasolowa (o max. wartości 300 000 PLN) składa się z szeregu komplementarnych „mikro-projektów realizowanych przez podmioty działające na obszarze objętym LSR
- Wartość grantu: 5-50 tys. zł
- Co najmniej 2 zadania w ramach projektu grantowego,
- W przypadku jednostek sektora finansów publicznych, wartość realizowanych przez nie samodzielnie mikroprojektów nie może przekroczyć 20% operacji,
- Poza koniecznością poddania się ewentualnej kontroli realizator „mikro-projektu” nie ma styczności z podmiotem wdrażającym, a jedynie z LGD
- LGD określa warunki dostępu i wyboru dla projektu parasolowego.

Projekty grantowe (parasolowe)

Jeżeli LGD decyduje się na realizację PG powinna zawrzeć w strategii przynajmniej odpowiednie informacje na temat:

- zakresu grantów realizowanych w ramach PG oraz realizowanych przez nie celów i przedsięwzięć LSR,
- wielkości środków przeznaczonych na PG,
- planowanych do osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu realizacji PG.

LSR – wymogi formalne

Wymagania redakcyjno-edytorskie dotyczące LSR

1. Struktura LSR zawiera wszystkie elementy wymienione w załączniku nr 3 do niniejszego regulaminu i jest opracowana w oparciu o Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020 oraz wytyczne dotyczące realizacji RLKS w danym województwie (jeśli dotyczy) wydane przez instytucję zarządzającą na podstawie ustawy z dnia 11 lipca art. 7.
2. Tekst LSR wraz z załącznikami nie przekracza 80 stron (120 stron w przypadku wielofunduszowych LSR) i spełnia poniższe parametry:
 - 1) format: A4;
 - 2) wielkość czcionki: nie mniejsza niż 11 pt.;
 - 3) odstęp między wierszami: co najmniej 1 wiersz;
 - 4) marginesy: co najmniej 1 cm;
 - 5) forma uniemożliwiająca jego samoistną dekompletację (trwale zszyta).
3. Do wniosku dołącza się LSR wraz z załącznikami zarówno w wersji papierowej, jak i w wersji elektronicznej (plik PDF), przy czym wersja papierowa stanowi wydruk wersji elektronicznej.

Rozdział I: Charakterystyka LGD

1. Nazwa LGD,
2. Zwięzły opis obszaru w szczególności zawierający liczbę i nazwy gmin, ich powierzchnię i liczbę mieszkańców, a w przypadku LSR wielofunduszowych również wskazanie zakresu oddziaływania poszczególnych EFSI,
3. Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR,
4. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia Leader/osi 4 PO RYBY bądź w przypadku nowej LGD podejmowane przez nią/podmioty ją tworzące działania oddziałujące na dany obszar

Rozdział I: charakterystyka LGD

- potencjał LGD-

Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD.

- powody powstania LGD,
- inicjatora/inicjatorów utworzenia LGD,
- data rejestracji LGD,
- doświadczenie LGD – np.: osiągnięte wskaźniki, zrefundowane środki (2004-06, 2007-13, inne podobne),
- doświadczenie kadr,
- sposób wykorzystania dotychczasowego potencjału (LGD 2007-13).

Rozdział I: charakterystyka LGD

- opis struktury LGD -

Opis struktury LGD zawierający w szczególności krótką charakterystykę jej członków potwierdzającą, iż skład grupy jest **reprezentatywny** dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiegokolwiek **grupy interesu** i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego a także innych **grup szczególnie istotnych** z punktu widzenia realizacji LSR oraz **mieszkańców**

Opis składu organu decyzyjnego wskazujący że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji.

Rozdział I: charakterystyka LGD

- funkcjonowanie LGD -

Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym bez powielania informacji zawartych w statucie i innych dokumentach wewn.

Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które będą w nich zawarte.

Dokumenty wewnętrzne (również sposób uchwalania i aktualizacji).

- i. Statut,
- ii. Regulamin Walnego Zebrania Członków LGD,
- iii. Regulamin organu/ów decyzyjnego/ych LGD,
- iv. Regulamin Komisji Rewizyjnej,
- v. Regulamin zarządu LGD,
- vi. Regulamin biura LGD,
- vii. Regulamin ... (w zależności od potrzeb LGD).

Potencjał ludzki - opis kompetencji wymaganych na poszczególnych stanowiskach w biurze, zarządzie i organie decyzyjnym LGD.

Rozdział I: charakterystyka LGD

- funkcjonowanie LGD -

Zasady funkcjonowania LGD

- Dokumenty wewnętrzne.
 - i. LSR nie powinna zawierać szczegółowych zapisów wynikających ze stosowanych dokumentów wewnętrznych, dokumenty te nie powinny być załącznikami do LSR, aby w przyszłości nie istniała konieczność aktualizacji LSR w przypadku zmian dokumentów niższego rzędu;
 - ii. rodzaje dokumentów wewnętrznych, proponowane kwestie regulowane w tych dokumentach oraz sposób ich uchwalania zależą będą od potrzeb danej LGD
 - iii. szczegółowość Statutu decydować będzie o konieczności prowadzenia dokumentów niższego rzędu
 - iv. w przypadku sprzeczności zapisów w Statucie i dokumentach wewnętrznych ważne są zapisy określone w statucie.

Procedury LGD wg PROW

- LGD zobowiązana będzie do przedstawienia przejrzystej **procedury** postępowania w przypadku wystąpienia **konfliktu interesów**.
- Zostanie sformułowany obowiązek publikowania **deklaracji o bezstronności i protokołów z posiedzeń** dotyczących wyboru operacji.
- LGD zobowiązana będzie do zawarcia w LSR przejrzystej **procedury aktualizacji LSR**. Każda zmiana LSR wymagać będzie uzasadnienia i zatwierdzenia przez podmiot wdrażający. Zmiana celów szczegółowych LSR powinna wynikać z konsultacji ze społecznością lokalną.

LSR: krok po kroku

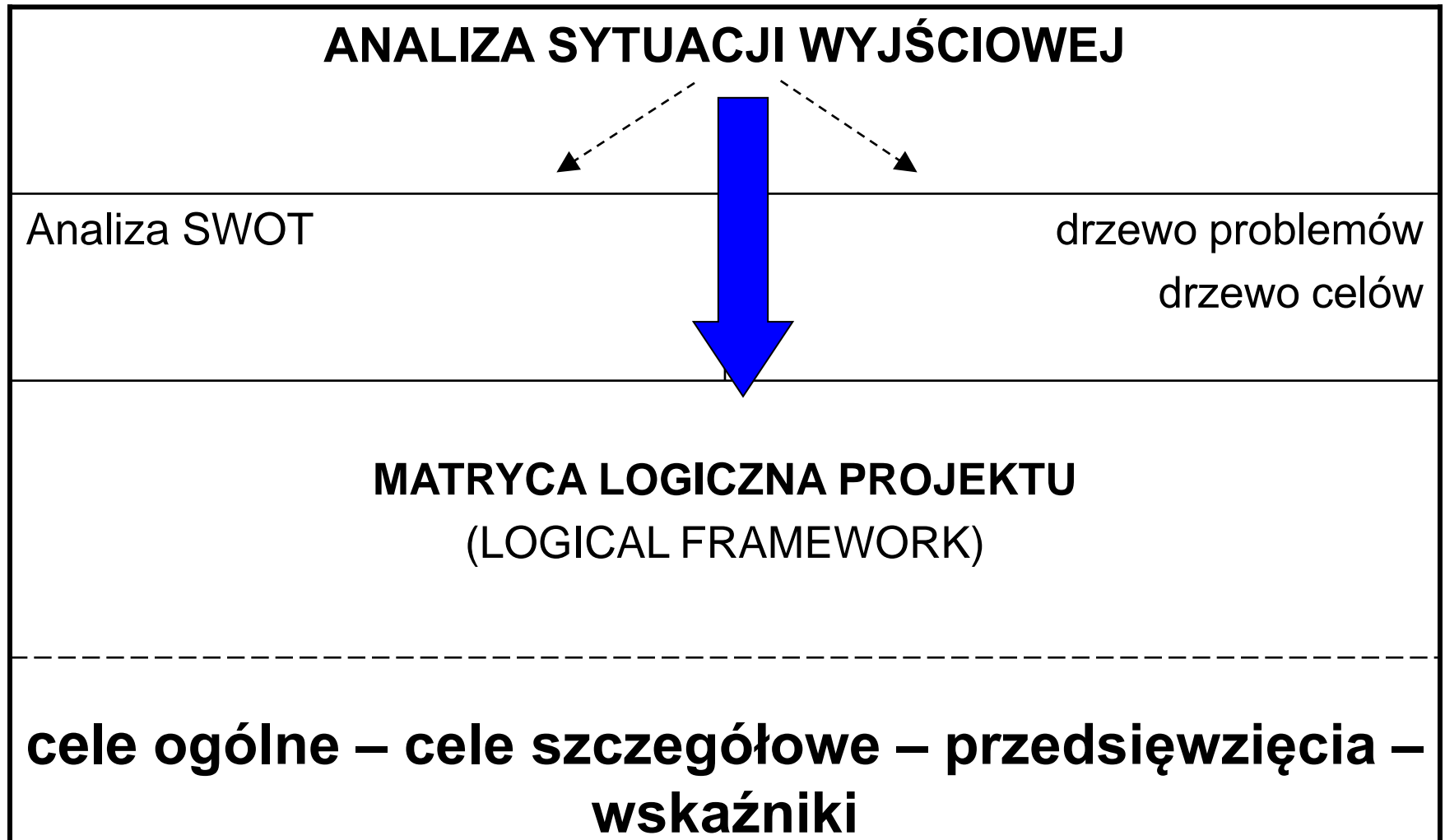
Krok I – zebranie informacji o potrzebach (problemach) mieszkańców obszaru.

Krok II – analiza zebranego w trybie konsultacji materiału, konfrontacja z diagnozą obszaru oraz analizą SWOT, a także uwzględnienie przy definiowaniu celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć.

Krok III – uzupełnienie diagnozy obszaru i analizy SWOT po konsultacjach ze społecznością lokalną.

Krok IV – sformułowanie celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania.

LSR: Od problemu do celu

Rozdział II: partycypacyjny charakter LSR

Opis metod wykorzystanych w trakcie budowania LSR

- a) dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR
- b) partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR,
- c) wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji,
- d) podstawowe informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji LSR ze społecznością lokalną tj. daty spotkań, ilość uczestników.

Rozwiązania przyjęte w poszczególnych częściach strategii należy każdorazowo w odpowiednim rozdziale LSR przedstawiać skutki i wyniki zastosowanych przez LGD partycypacyjnych metod tworzenia strategii, które wykorzystano do ich opracowania.

Rozdział II: partycypacyjny charakter LSR

Rola społeczności w tworzeniu LSR (tutaj tylko główne wnioski)

- na etapie definiowania problemów i potrzeb (tzw. partycypacyjna diagnoza),
- na etapie określania celów i ustalania ich hierarchii,
- na etapie poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii,
- na etapie formułowania wskaźników realizacji LSR,
- na etapie identyfikacji grup docelowych strategii.

Rola społeczności w realizacji LSR

- zaangażowanie społeczności w monitorowanie i ocenę realizacji strategii,
- udział społeczności w procesie aktualizacji strategii,
- udział społeczności w opracowaniu i zmianie lokalnych kryteriów wyboru.

Planowanie partycypacji, krok po kroku...

1. Cel,
2. Kontekst,
3. Ludzie,
4. Proces,
5. Wynik.

 partycypacjaobywatelska.pl

Analiza udziałowców (interesariuszy)

Udziałowiec – jednostka lub grupa, która może mieć jakiś związek z projektem:

- Pozytywny / negatywny
- Pośredni / bezpośredni
- Czynny / bierny

1. Określ potencjalnych udziałowców;
2. Podziel ich według pełnionych ról;
3. Podziel ich pod względem organizacyjnym i społeczno-ekonomicznym;
4. Analizuj ich oczekiwania, obawy, wzajemne relacje;
5. Oceń ich potencjał;
6. Wyciągnij wnioski!

Kawiarnia obywatelska

Nieformalne spotkanie, gdzie ok. 8-10 uczestników dyskutuje między sobą.

W czasie dyskusji obowiązuje 6 podstawowych zasad, których powinni przestrzegać uczestnicy:

- otwartość – słuchaj i szanuj inne punkty widzenia
- akceptacja – powstrzymuj się od oceny
- ciekawość – próbuj zrozumieć racje innych, a nie przekonywać ich do swoich racji
- odkrycia – kwestionuj przyjętą wiedzę i szukaj nowych informacji
- szczerość – mów o tym, co jest dla ciebie osobiście ważne
- zwięzłość – mów szczerze i z głębi serca, ale nie przedłużaj bez potrzeby

Należy przygotować odpowiednie miejsce (spory stół w kawiarni, bibliotece lub innym dostępnym miejscu), plakietki z imionami uczestników, żeby mogli się do siebie zwracać po imieniu oraz ewentualnie napoje i przekąski.

Na początku spotkania prowadzący wita uczestników i przedstawia im sześć zasad dyskusji, ustala temat spotkania i godzinę zakończenia.

W pierwszej rundzie każda osoba po kolei się przedstawia krótko siebie oraz to, co myśli o temacie spotkania. Na tym etapie nie ma możliwości na odpowiedzi i komentarze pozostałych uczestników.

W następnej rundzie, gdy wszyscy się już poznali, każdy może odnieść się do tego, co zostało powiedziane wcześniej. Po zakończeniu tej rundy, rozpoczyna się właściwa dyskusja, w której osoby mogą mówić bez ustalonego porządku.

Narada obywatelska

Mieszkańcy wybrani do roli „sędziów” (zazwyczaj jest to ok. 10 – 20 osób), po zapoznaniu się z materiałami prezentującymi daną problematykę oraz krótkimi prezentacjami zaangażowanych w proces ekspertów, sami decydują, kogo spośród nich będą dogłębniej przesłuchiwać. W części trwającego procesu (który zajmuje około 3 - 4 dni) szersze grono mieszkańców oraz media mogą zabierać głos i proponować dodatkowe pytania i kwestie warte poruszenia.

Całość procesu kończy się sformułowaniem przez „sędziów” rekomendacji dotyczących poruszanej kwestii, które następnie zostają ogłoszone publicznie, tak by każdy z publiczności mógł zadać do nich pytania i zgłosić wątpliwości, na które sędziowie są zobowiązani odpowiedzieć. Następnie dokument zawierający ustalenia końcowe przekazywany jest odpowiednim decydentom, którzy w obecności wszystkich odnoszą się do ich treści.

Warsztaty przyszłościowe

Faza przygotowawcza

- W jej trakcie grupa zapoznaje się ze sobą (to bardzo ważne ze względu na wspólną intensywną pracę podczas kolejnych faz) oraz zaznajamia się z regułami spotkania.

Faza krytyki

- Podczas tej części warsztatu uczestnicy wspólnie poszukują negatywnych aspektów opracowywanej sprawy, określają słabe strony, problemy i niedoskonałości, które należy rozwiązać. Efekty tej pracy są szczegółowo zapisywane i omawiane.

Faza utopii

- W trakcie tej fazy zadaniem uczestników jest zbudowanie wspólnej, utopijnej wizji, która odpowiadałaby na wszystkie potrzeby, rozwiązywałaby zidentyfikowane wcześniej problemy, była „światem idealnym”.

Faza realizacji

- Jej celem jest „rozpisanie” stworzonych wizji na konkretne działania. Planowane przedsięwzięcia i kroki powinny bazować na dostępnych zasobach (lub wskazywać na źródło umożliwiające zdobycie nowych), określać kto i jak powinien dane działanie zrealizować (czyich kompetencji i możliwości ono wymaga).

Techniki coachingowe

Metoda Walta Disneya

1. **Wizjoner** – bycie marzycielem to przywilej polegający na tym, że można omijać wszelkie ograniczenia i wymyślać dowolne rzeczy, w dowolnej skali, wielkości, rodzaju i typu. Wszystko jest dopuszczalne. Założenie główne: nie ma rzeczy niemożliwych.
2. **Realista** – musi spojrzeć na pomysły marzyciela i zastanowić się co jest w nim kluczowego, a następnie przetworzyć pomysł tak, by stał się możliwy do wykonania.
3. **Krytyk** – myśleć krytycznie to znajdować słabe punkty. To niezwykle ważna rola, która pozwala udoskonalić pomysły.
4. **Wizjoner? Działacz? Metapozycja?**

Jak przygotować kwestionariusz?

- Kwestionariusz powinien zawierać trzy elementy: wstęp, część zasadniczą zawierającą pytania i metryczkę (jeżeli jest potrzebna)
- Warto opracować na wstępie „bank pytań” w oparciu o projekt ewaluacji
- We wstępie należy podać cel badania i określić, w jaki sposób i przez kogo zostaną wykorzystane uzyskane dane, poinformować, że badanie ma charakter anonimowy (jeżeli tak jest)
- Kwestionariusz nie powinien być długi (to zniechęca do jego wypełnienia)
- Język kwestionariusza powinien być prosty, zrozumiały dla respondentów

Jak przygotować kwestionariusz?

- Pytania powinny być pogrupowane w bloki tematyczne
- Kafeterie odpowiedzi powinny być logiczne i pełne
- Tam, gdzie to wskazane, można dostosować pytania półotwarte - w postaci odpowiedzi „inne, jakie?” – pamiętając, że komplikują one późniejszą analizę
- Nie możemy pytać o 2 rzeczy na raz
- Nie należy zadawać pytań w formie negatywnej (np. czy nie wolał(a)byś, żeby...
- Pytania nie mogą sugerować odpowiedzi
- Pytania nie powinny wprawiać respondentów w zakłopotanie (np. nie powinniśmy pytać o kwestie, na których respondenci się nie znają, ostrożnie też z tematami drażliwymi)

Szybkie i bezbolesne badanie ankietowe

www.wspoldecydujemy.pl

www.mysurveylab.com/pl

Logowanie

Blog | Społeczność | Kontakt

Rejestracja

Przewodnik

Ceny

Pomoc

MOBILNE ANKIETY

Zbierz odpowiedzi przez dowolne urządzenie. PC, Tablet, Smartphone.

Kontakty

Dzięki Kontaktom możesz tworzyć własne ankiety. Porozmawiaj z respondentami oraz grupami tematowymi.

Wybierz grupę: [Wybierz]

Wybierz kontakt: [Wybierz]

Wybierz kanał: [Wybierz]

Wybierz temat: [Wybierz]

Wybierz język: [Wybierz]

Wybierz kolor: [Wybierz]

Wybierz rozmiar: [Wybierz]

Wybierz kształt: [Wybierz]

Wybierz kolor tła: [Wybierz]

Wybierz kolor tekstu: [Wybierz]

Wybierz kolor przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor ramki: [Wybierz]

Wybierz kolor linii: [Wybierz]

Wybierz kolor cienia: [Wybierz]

Wybierz kolor gradientu: [Wybierz]

Wybierz kolor obramowania: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Wybierz kolor tła przycisków: [Wybierz]

Współdecydujemy
Ogólnopolski portal konsultacji społecznych

Fundacja Miejsc i Ludzi Aktywnych

Bądź na bieżąco

O stronie

O Nas

Kontakt

Rejestracja

Logowanie

Gminy / Organizacje

Ankiety

Budżety obywatelskie

Sondaże / głosowanie

Konsultowane dokumenty

Wpisz szukaną frazę...

Szukaj

Najnowsze Ankiety

Ankieta dotycząca oferty spędzania czasu wolnego w Gminie Miechów

Urząd Gminy i Miasta w Miechowie - 17.lip.2015

Szanowni Mieszkańcy Gminy Miechów! Aby udoskonalić propozycję spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Gminy i Miasta Miechów oraz dostosować ją do Państwa potrzeb, przygotowaliśmy krótką ankietę, która pozwoli nam dowiedzieć się, jak spędzacie swój czas wolny.

Zdecyduj o budżecie

Tuchowski Budżet Obywatelski 2016

TUCHÓW - 22.sie.2015

Budżet obywatelski daje możliwość mieszkańcom Tuchowa na wprowadzanie w życie swoich pomysłów, które ich zdaniem są potrzebne społeczności i znajdują poparcie w głosowaniu.

Rozdział III: diagnoza - opis obszaru i ludności

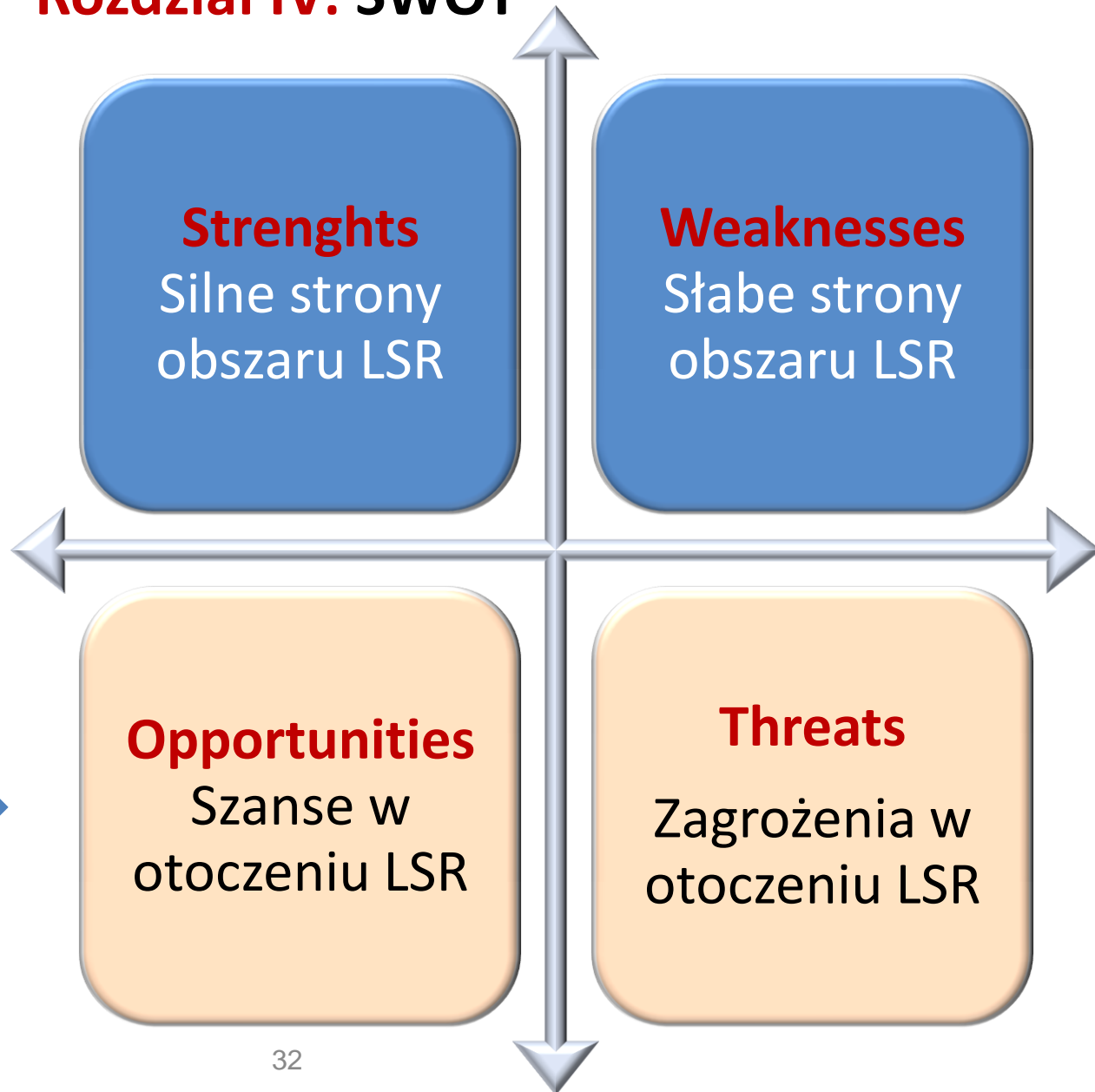
- określenie grup defaworyzowanych i ich problemów,
- charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości, branż rozwojowych,
- opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby ludności czynnej zawodowo),
- przedstawienie działalności organizacji pozarządowych,
- wskazanie problemów społecznych, skali wykluczenia społecznego (dostęp do miejscowej infrastruktury, kultury),

Dla każdego z ww. punktów należy przedstawić krótki opis podstawowych wskaźników/danych statystycznych i źródła informacji (np. GUS, badania własne LGD – ankiety).

Rozdział III: diagnoza - opis obszaru i ludności

- opis zagospodarowania przestrzennego/układu osadniczego, (opis układu przestrzennego, opis warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, dostęp do infrastruktury),
- krótki opis dziedzictwa kulturowego/zabytków,
- krótka charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie oraz wskazanie potencjału dla rozwoju turystyki, liczba gospodarstw agroturystycznych, wskaźnik Schneidera (intensywność ruchu turystycznego),
- opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych podkreślających specyfikę danego obszaru (krótki opis charakterystycznych produktów)
- charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego (kierunki produkcji, liczba gospodarstw, osób zatrudnionych w rolnictwie, średnia pow. gospodarstw),
- opis innych/pozostałych obszarów istotnych dla LSR.

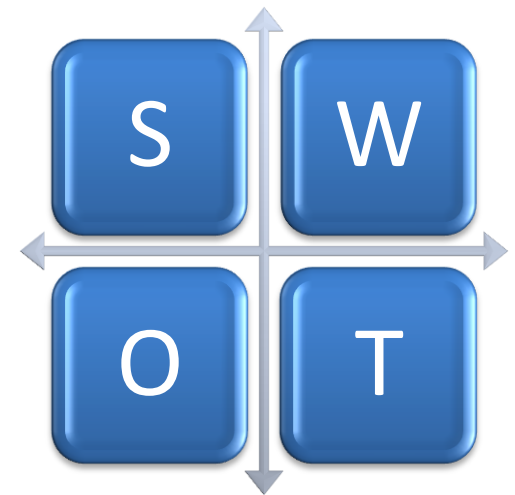
Rozdział IV: SWOT

Rozdział IV: SWOT

1. Silne strony – wykorzystaj, buduj na nich!
2. Szanse – wykorzystaj, uwzględnij w swoich planach!
3. Słabe strony - ogranicz, wyeliminuj.
4. Zagrożenia – obserwuj, unikaj, uwzględnij w swoich planach!
5. Połącz diagnozę (S/W) i prognozę (O/T),

DIAGNOZA → SWOT → CELE → WSKAŹNIKI

Rozdział IV: SWOT

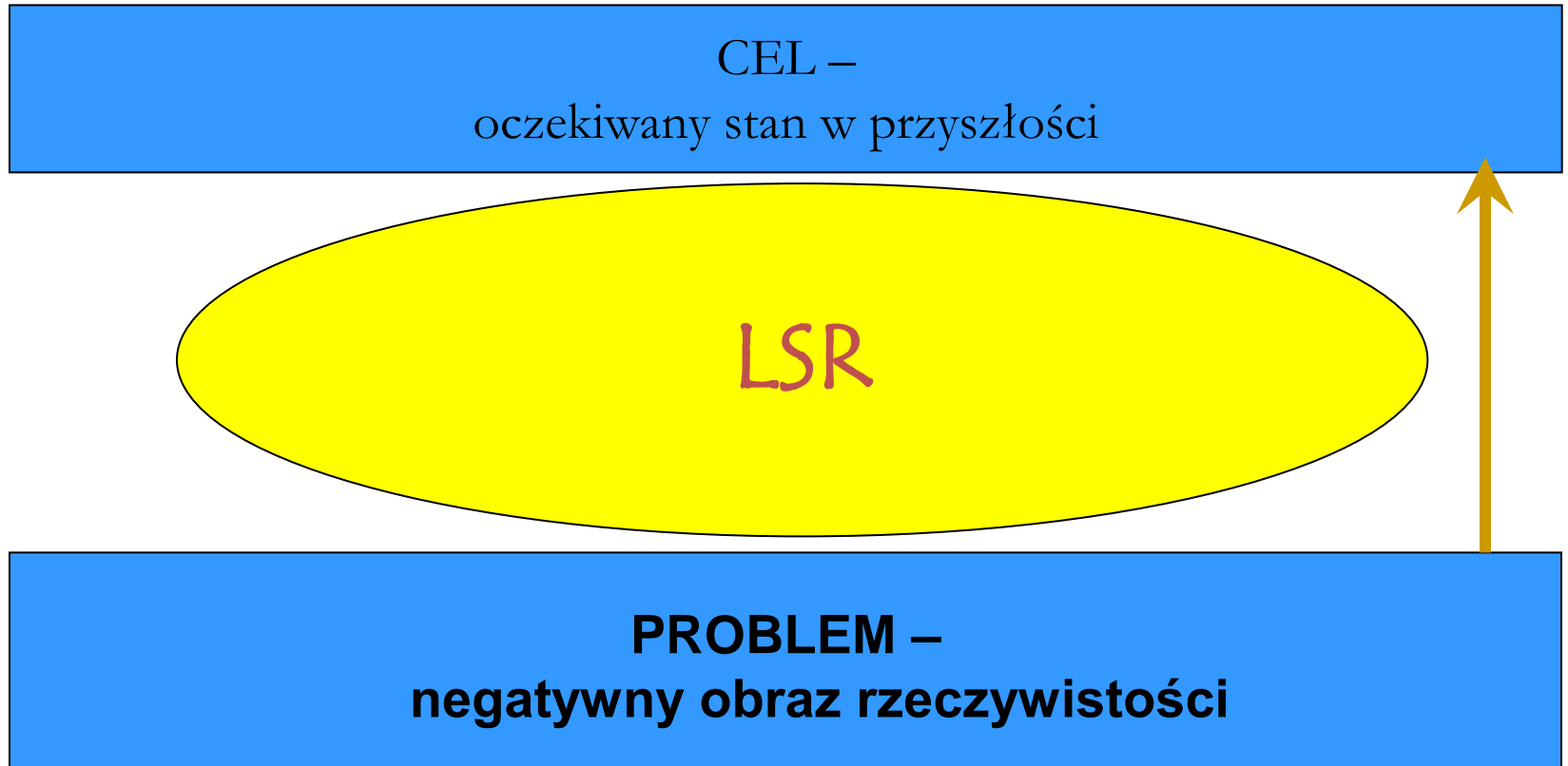
Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
1....	np. rozdział 1.1 diagnozy	1...	np. rozdział 1.1 diagnozy
2...	np. rozdział ... diagnozy	2...	np. rozdział ... diagnozy
Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
1....	np. rozdział 1.1 diagnozy	1...	np. rozdział 1.1 diagnozy
2...	np. rozdział ... diagnozy	2...	np. rozdział ... diagnozy

Mając na względzie umiejscowienie RLKS w celu dotyczącym walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym konieczne jest odniesienie się w analizie SWOT do tej kwestii.

Rozdział V: Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.
2. Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.
3. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.
4. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

Logika działania

Drzewo problemów

1. Określ główne problemy dotyczące danej sytuacji;
2. Wybierz jeden tzw. *problem startowy*;
3. Poszukaj innych problemów związanych z problemem startowym;
4. Ustal hierarchię powodów i skutków
 - problemy powodujące problem startowy poniżej
 - problemy wynikające z problemu startowego powyżej
5. Połącz problemy strzałkami powód – skutek;
6. Dokonaj końcowej weryfikacji diagramu.

Drzewo problemów - zasady

1. Formułuj problemy tak jak negatywne sytuacje;
2. Problemy mają być realne – nie przyszłe lub hipotetyczne;
3. Miejsce problemu w hierarchii nie wskazuje na jego znaczenie;
4. Problem to nie brak rozwiązania ale realnie istniejąca negatywna sytuacja;
5. Problemy nie mogą być ogólne.

Mieszkańcy opuszczają gminę

Ograniczenie życia towarzyskiego

Mniejsze dochody mieszkańców

Niski poczucie bezpieczeństwa

Mniejsze dochody lokalnych firm

Ograniczenie atrakcyjności inwestycyjnej

Wysoki poziom przestępczości

Niska skuteczność policji

Większość młodych ludzi utrzymuje się z rozboju

Brak oświetlenia ulic

Zbyt niska liczba policjantów

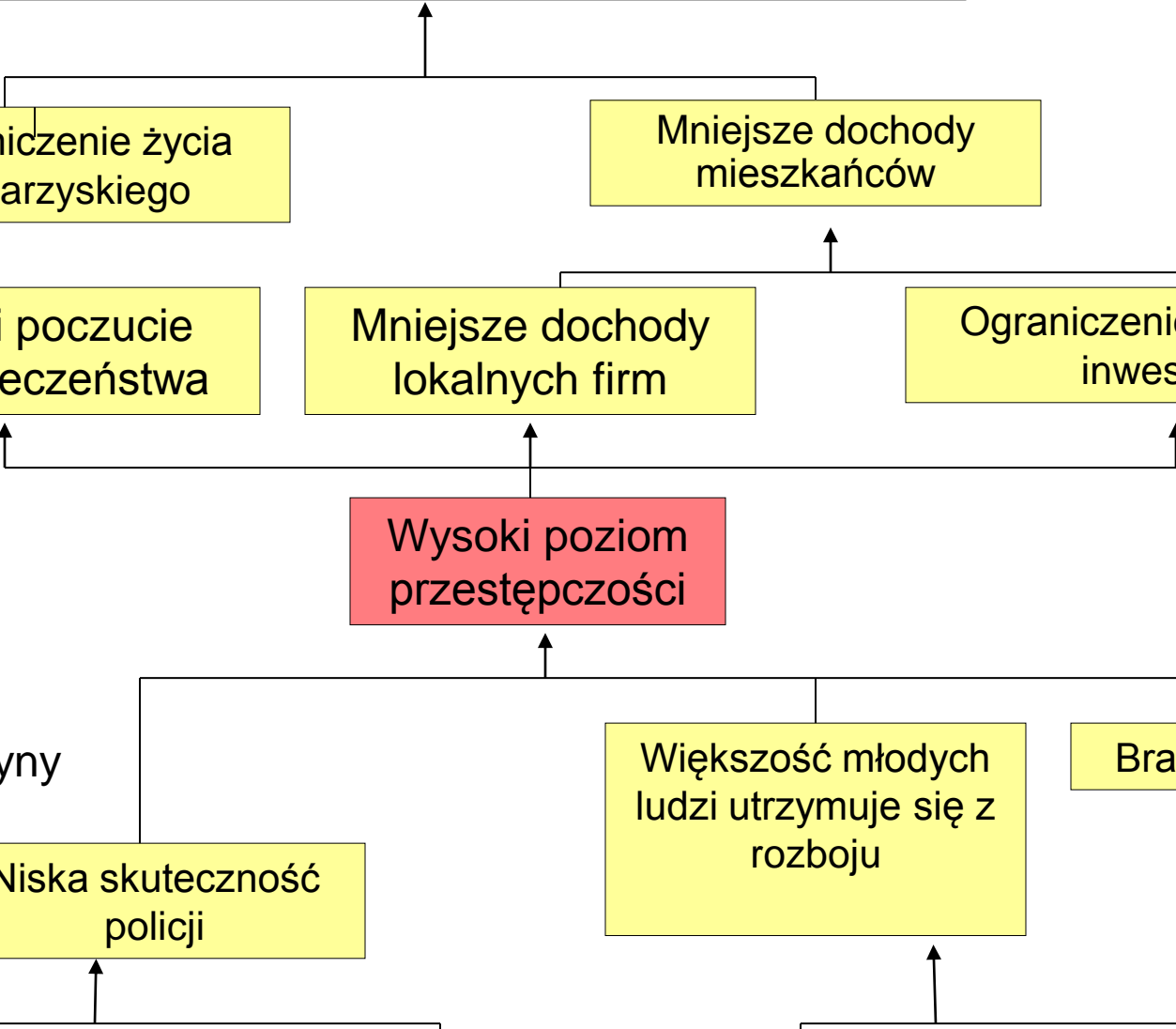
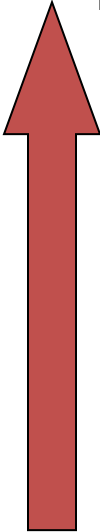
Nieznajomość technik samoobrony

Brak ofert pracy dla młodych

Niski poziom moralny młodych

Skutki

Przyczyny

Analiza problemów

Schemat sześciowyrazowy

1. **Co** jest problemem?
2. **Kiedy** to się zdarza?
3. **Dlaczego** to się zdarza?
4. **Gdzie** to się zdarza?
5. **Kto** się przyczynia do wystąpienia problemu?
6. **Jak** się poznaje, że problem występuje?

1. A co nim nie jest?
2. A kiedy się nie zdarza?
3. A dlaczego się nie zdarza?
4. A gdzie się nie zdarza?
5. Kto się przyczynia do zlikwidowania problemu?
6. A jak się poznaje, że problem nie występuje?

Analiza sytuacji, cele, a „zintegrowanie”

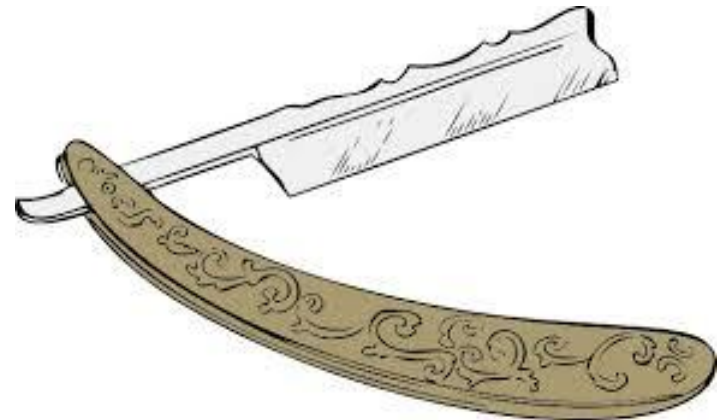
Zintegrowanie nie może być postrzegane jako konieczność wskazania w LSR rozwiązań dla większości problemów z jakimi boryka się obszar, a tym bardziej nadania im tej samej wagi.

Społeczności powinny skupić się na wyborze tych celów i działań które przyniosą w przyszłości największe i najbardziej pożądane zmiany oraz w sposób kompleksowy i spójny rozwiązują zdiagnozowane problemy.

Brzytwa Ockhama

Nie należy mnożyć bytów bez konieczności

1. Uporządkuj problemy wg tematów:
 - Czy to nasza sprawa?
 - Czy możemy coś z tym zrobić we właściwym terminie?
 - Czy możemy zebrać dane na ten temat (zbieramy fakty, nie opinie!),
 - Czy naprawdę chcemy to rozwiązać?
2. Precyzyjne sformułowanie problemu,
3. Co z tego wynika – czy warto zająć się tym problemem?

Mieszkańcy opuszczają gminę

Ograniczenie życia towarzyskiego

Mniejsze dochody mieszkańców

Niski poczucie bezpieczeństwa

Mniejsze dochody lokalnych firm

Ograniczenie atrakcyjności inwestycyjnej

Wysoki poziom przestępczości

Niska skuteczność policji

Większość młodych ludzi utrzymuje się z rozboju

Brak oświetlenia ulic

Zbyt niska liczba policjantów

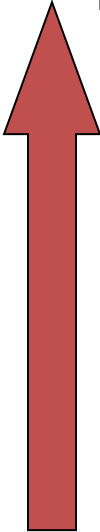
Nieznajomość technik samoobrony

Brak ofert pracy dla młodych

Niski poziom moralny młodych

Skutki

Przyczyny

Ograniczenie ucieczki mieszkańców z gminy

Aktywizacja życia towarzyskiego

Zwiększenie dochodów mieszkańców

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa

Zwiększenie dochodów lokalnych firm

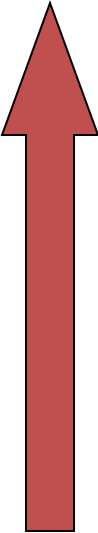
Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej

Zmniejszenie poziomu przestępczości

Zwiększenie skuteczności policji

Zmniejszenie liczby młodych ludzi utrzymujących się z rozboju

Poprawa oświetlenia ulic

Cele

Środki

Zwiększenie liczby policjantów

Nauczenie policjantów technik samoobrony

Stworzenie możliwości pracy dla młodych

Zwiększenie poziomu moralnego młod.

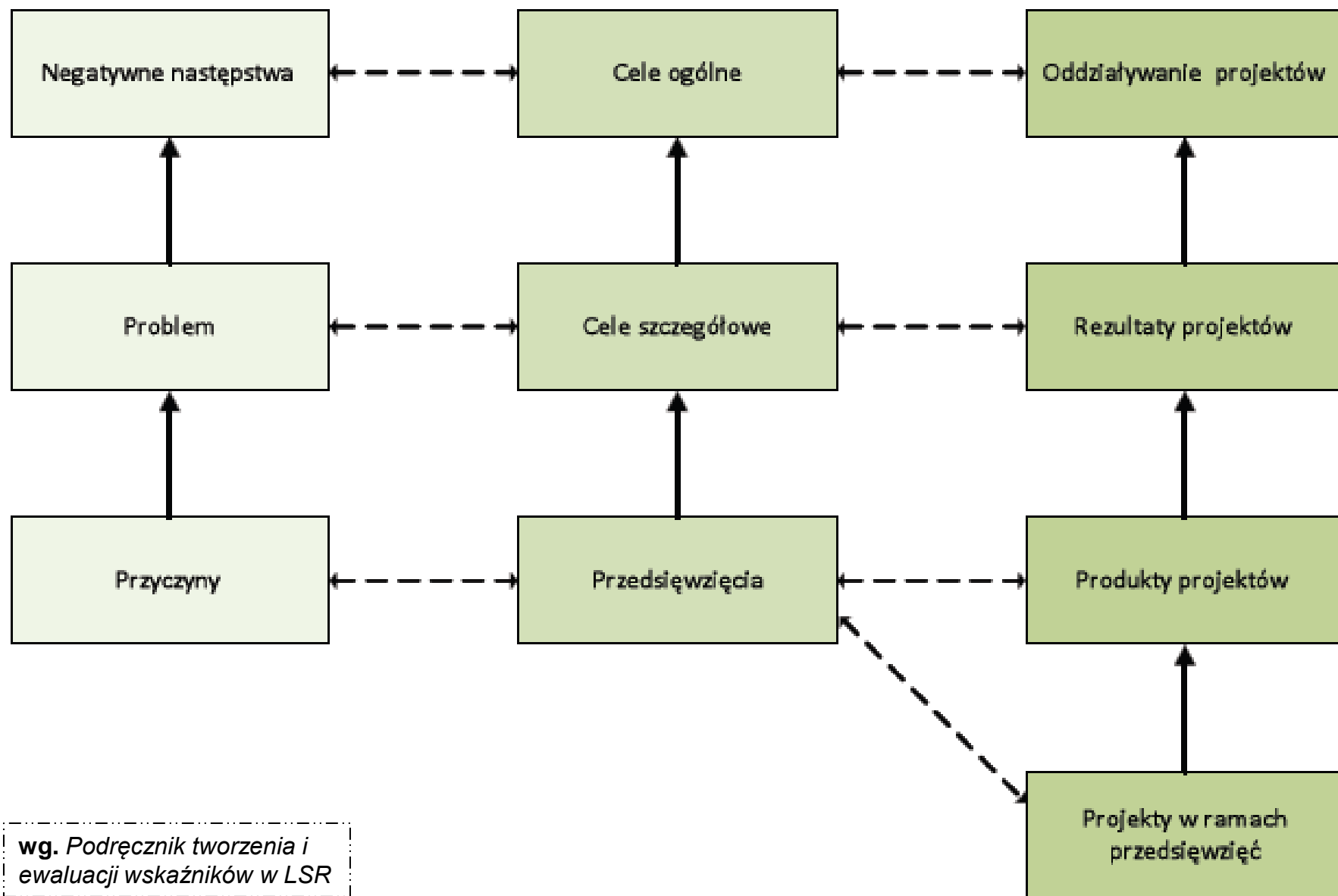
Kryteria oceny LSR

Kryterium spełnione w wysokim stopniu - gdy zostały spełnione warunki określone dla kryterium spełnionego w dostatecznym stopniu oraz LSR spełnia następujące warunki:

Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. **ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność** - **0 albo 14 pkt**

Regulamin konkursu

- „Wskazane w LSR cele są zgodne z celami strategii rozwoju województwa / województw obszaru objętego LSR”.
- 50% budżetu na wdrażanie LSR przeznaczone jest na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy.
- W przypadku gdy LSR, która w ramach oceny uzyska:
 - 1) co najmniej 147 punktów lecz nie więcej niż 172 punktów - wnioskowane kwoty środków w ramach PROW ulegają obniżeniu o 10%;
 - 2) co najmniej 173 punktów lecz nie więcej niż 196 punktów - wnioskowane kwoty środków ulegają obniżeniu o 5%.

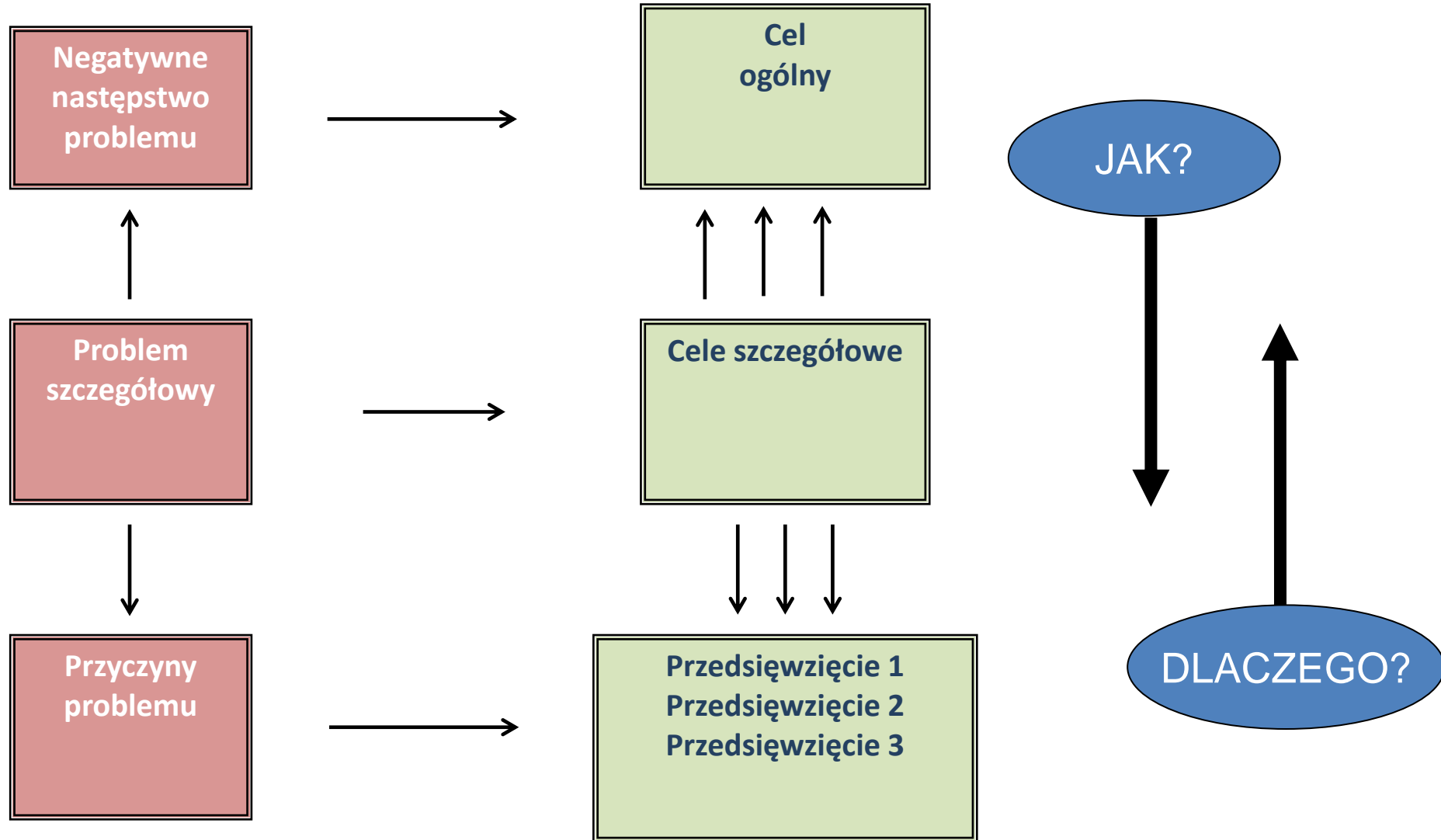

DIAGNOZA STRATEGII

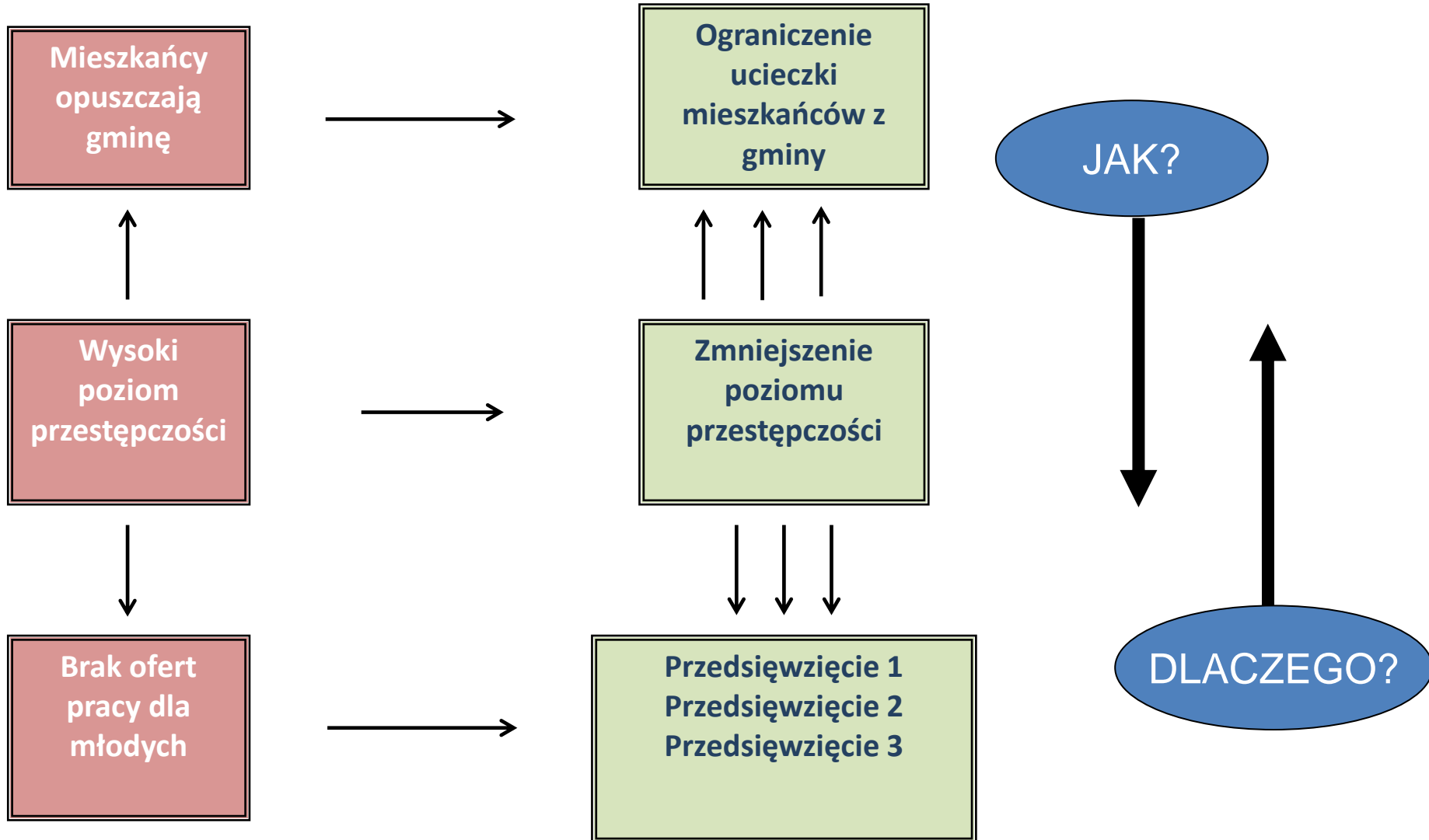
WYBORY STRATEGICZNE

**REALIZACJA STRATEGII
LOGIKA INTERWENCJI**

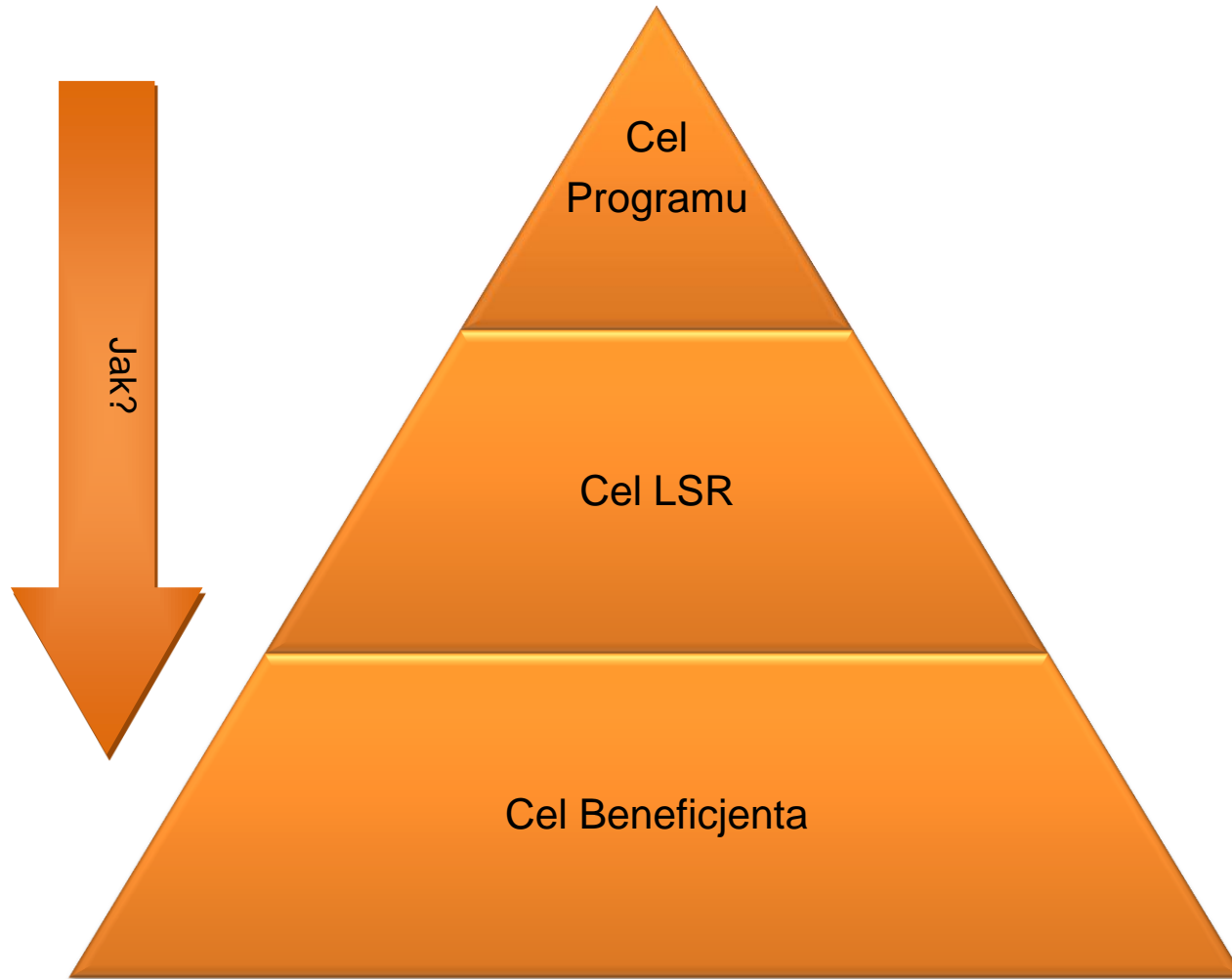
Określanie celów

Określanie celów

Określanie celów

Cele w LSR

- **Cel ogólny** - odwrócenie dalekosiężnych, negatywnych następstw problemów, które wynikają z diagnozy obszaru LSR zawartej w analizie SWOT. Cel ogólny stanowi efekt szerszego oddziaływania rezultatu osiągnięcia celu szczegółowego dla grupy docelowej i jej otoczenia.
- **Cel szczegółowy** – odnosi się do precyzyjnie zdefiniowanych w obszarze LSR problemów. Jest to cel bezpośredni, który stanowi odzwierciedlenie problemu grupy docelowej i który jest osiągany poprzez wykorzystanie bezpośredniego efektu dostaw, robót i usług.
- **Przedsięwzięcie** - działanie złożone, wielopodmiotowe, pakiety komplementarnych operacji, stanowiące propozycję rozwiązania problemu. Bezpośredni efekt dostaw, robót i usług.

Określanie celów

Konkretne	<ul style="list-style-type: none">• Sformułowane w sposób zwięzły i jednoznaczny.
Mierzalne	<ul style="list-style-type: none">• Oparte na liczbach – ilość , jakość, koszt, czas.
Osiągalne	<ul style="list-style-type: none">• Oparte na obiektywnej ocenie własnych możliwości oraz zaakceptowane przez zainteresowane strony.
Realistyczne	<ul style="list-style-type: none">• Oparte wyłącznie na dostępnych zasobach, potrzebne i możliwe do zrealizowania.
Określone w czasie	<ul style="list-style-type: none">• Precyzyjnie określające terminy wykonania.

Określanie celów

Istotność

- Powinny obejmować najważniejsze obszary działalności.
- Powinny odzwierciedlać istotne potrzeby społeczno-ekonomiczne zawarte m.in. w dokumentach strategicznych.
- Muszą być postrzegane jako potrzebne zarówno z punktu widzenia społeczeństwa, jak i jednostek realizujących te cele.
- Powinny w sposób istotny (skala oraz zakres czasowy i przedmiotowy rezultatu) przyczyniać się do zaspokojenia potrzeb społecznych.
- Istotność celu podrzędnego ma oznaczać, że osiągnięcie ww. celu ma być ważne dla realizacji celu nadrzędnego.

Określanie celów

Precyzja i konkretność

- Powinny odnosić się bezpośrednio do podstawowego, zamierzonego wyniku realizacji.
- Powinny być formułowane w sposób jasny i zapewniający ich jednoznaczną interpretację.
- Nie powinny być opatrzone szczegółowymi, obszernymi definicjami.
- Nie powinny być technicznymi skrótami bez ich objaśnienia.
- Nie powinny być opisem działania/czynności realizowanej przy użyciu wydatków, ale powinny wskazywać rezultat/efekt interwencji samorządu wykonywanej przy zastosowaniu tych środków.
- Powinny zawierać w sobie opis przedmiotu lub stanu rzeczy, które mają być wynikiem ich realizacji.

Określanie celów

Spójność

- Powinny zapewniać wzajemną zgodność.
- Powinny być sformułowane w taki sposób, aby wzajemnie nie powielwały się nazwą, treścią oraz kierunkiem interwencji.

Sprawdzenie celu

- Po czym poznasz, że osiągnąłeś cel?
 - Jakiego konkretnego rezultatu oczekujesz?
 - Jak możesz określić ilościowo ten cel, żeby zmierzyć postęp realizacji?
 - Czy cel mieści się w zakresie twoich możliwości?
 - Czy cel zależy od ciebie?
 - Dlaczego ten cel jest dla ciebie istotny / ważny?
 - Do kiedy chcesz osiągnąć ten cel?
 - Od kiedy zaczniesz działać?
 - W skali od 1 do 10, jak ważne jest dla ciebie osiągnięcie tego celu?
- dla kogo, w jakiej grupie?
 - gdzie, w jakim obszarze, na jakim terenie?
 - jak bardzo, w jakim stopniu?
 - do kiedy?

Cele główne LEADER wg PROW

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie inicjatyw lokalnych. Realizacja tego wyzwania będzie przebiegała m.in. poprzez obowiązkowe wskazanie w LSR **grup defaworyzowanych**, które uzyskają wsparcie w ramach LSR wraz z opisem stosowanego podejścia.
2. Tworzenie miejsc pracy i stworzenie warunków umożliwiających podjęcie pracy osobom dotąd pozostającym bez pracy, a także stworzenie korzystnych warunków do tworzenia nowych firm, sprzyjających zwiększeniu potencjału osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy,
3. Wykorzystanie lokalnych zasobów: surowców, miejscowej infrastruktury, lokalizacji (położenia geograficznego), dziedzictwa, potencjału mieszkańców, itp.

Cele szczegółowe powiązane LEADER wg PROW

1. Poprawa konkurencyjności głównych producentów w drodze lepszego ich zintegrowania z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy zapewnienia jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów i organizacje międzybranżowe.
2. Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy.
3. Zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości.

Oddziaływanie

Oddziaływania to długotrwałe, pozytywne konsekwencje realizowanych w ramach strategii operacji dla bezpośrednich beneficjentów po zakończeniu ich udziału w projekcie lub po ukończeniu danej inwestycji, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów, znajdujących się w otoczeniu.

Oddziaływanie - przykłady

- poprawa sytuacji społeczno-gospodarczej w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji,
- wzrost poziomu bezpieczeństwa,
- zwiększony przepływ osób na obszarze LGD,
- wzrost aktywności społeczno-ekonomicznej.

Rezultaty

Rezultaty to zaobserwowane jeszcze w trakcie realizacji strategii lub pojedynczego projektu zmiany wśród tych, którzy korzystają z produktów.

Rezultaty - przykłady

- spotkania integracyjne mieszkańców, odbywające się w nowo wybudowanych świetlicach,
- zwiększenie kompetencji osób wychodzących z działalności rolniczej w wyniku szkoleń,
- zwiększenie ruchu rowerowego na nowo wybudowanych ścieżkach,
- nowe funkcje dla lokalnej społeczności, wprowadzone w obiektach zabytkowych, poddanych rewaloryzacji,
- poznanie obrzędów i tradycji lokalnych społeczności w trakcie imprez kulturalnych.

Produkty

Materialne efekty działań w programie/projekcie,
czyli wszystkie te elementy, zakupione za środki publiczne, które
stanowią efekt wszystkich robót, dostaw i usług.

Produkty - przykłady

- świetlice wybudowane na potrzeby spotkań,
- szkolenia dla osób wychodzących z działalności rolniczej,
- nowe ścieżki rowerowe,
- obiekty, wpisane do rejestru zabytków, poddane pracom konserwatorskim,
- wydarzenia kulturalne, sfinansowane w ramach przedsięwzięć.

Rozdział VI: Cele i wskaźniki

Projekty współpracy – kryteria oceny

Kryterium spełnione w dostatecznym stopniu - gdy na wszystkie z poniższych warunków udzielono odpowiedzi twierdzącej:

LGD w LSR zaplanowała realizację 1 projektu współpracy określając szczegółowo cele i wskaźniki LSR jakie te projekty będą realizować. – **0 albo 5 pkt**

Kryterium spełnione w wysokim stopniu:

LSR zaplanowała realizację co najmniej 2 projektów współpracy w tym przynajmniej jednego dotyczącego współpracy międzynarodowej określając szczegółowo cele i wskaźniki LSR jakie te projekty będą realizować. W przypadku EFMR kryterium uznaje się za wysoko spełnione jeżeli dodatkowo zaplanowano 1 projekt współpracy kierowany do przedstawicieli sektora rybackiego – **0 albo 10 pkt**

Rozdział VI: Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć .
2. Źródła pozyskania danych do pomiaru.
3. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych (podanie dokładnego sposobu liczenia wskaźnika, algorytmów itp.).
4. Stan początkowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia.
5. Stan docelowy wskaźnika (ewentualnie poziomy przejściowe, jeśli takie są planowane) oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania).

Co to jest wskaźnik?

czyli, po czym poznasz, że osiągnąłeś cel?

Wskaźnik to pomiar osiągniętego celu, zmobilizowanych zasobów, osiągniętego efektu, miernik jakości lub zmienna kontekstowa.

Wskaźnik to obserwowalne zjawisko lub cecha, którego zaobserwowanie pozwala określić z wystarczająco wysokim prawdopodobieństwem o wystąpieniu badanego zjawiska lub posiadaniu określonej cechy, co świadczy o tym, że osiągnięcie wskaźnika oznacza, że osiągnięto cel lub zaszło dane badane zjawisko.

Wskaźnik to **obserwowalne zjawisko B lub cecha B**, którego zaobserwowanie **pozwała określić** z wystarczająco wysokim prawdopodobieństwem o **wystąpieniu badanego zjawiska A lub posiadaniu określonej cechy A**.

Czy trzeba mówić o wskaźnikach?

75% badanych przedstawicieli LGD ocenia dobrze lub bardzo dobrze swoje wskaźniki.

Niemal 90% LGD nie widzi w ogóle konieczności zmiany wskaźników.

Około 92% celów w LSR nie spełnia wymogu:

- konkretności,
- mierzalnych,
- określenia w czasie.

Funkcje wskaźników

1. Analiza trendów zmian poszczególnych wskaźników w kolejnych okresach,
2. Porównanie wartości mierników między różnymi podmiotami,
3. Porównanie wartości mierników z wartością wzorcową (banchmarking),
4. Formułowanie planów działania,
5. Określenie obszarów problemowych,
6. Wykorzystanie w tworzeniu planów motywacyjnych.
7. Rejestrowanie ważnych wydarzeń w jednostce,
8. Wykorzystanie w komunikacji wewnętrznej.

Projekt PROW: Przewiduje się okresową weryfikację osiągania przez LGD założonych wskaźników realizacji LSR oraz budżetu LSR (tzw. kamieni milowych). W przypadku nieosiągnięcia określonego poziomu realizacji wskaźników oraz budżetu we wskazanym czasie, możliwa będzie redukcja budżetu LSR.

Rodzaje wskaźników

Kryterium budowy

Wskaźnik prosty składa się, zgodnie z przyjętą definicją, z jednego zjawiska B lub cechy B, którego zaobserwowanie pozwala określić z wystarczająco wysokim prawdopodobieństwem o wystąpieniu badanego zjawiska A lub posiadaniu określonej cechy A, np.: *liczba nowych miejsc noclegowych*.

Wskaźnik złożony powinien zostać opracowany na bazie modelu, który wskazuje, jakie wskaźniki (zmienne modelu) powinny zostać dobrane oraz jakie wagi powinny zostać im nadane, tak aby odzwierciedlały wymiary i strukturę mierzonego zjawiska, np.: *Wskaźnik rozwoju społecznego*, ➔ *w skład którego wchodzi zmienne: oczekiwana długość życia, średnia liczba lat, dochód narodowy per capita*

Rodzaje wskaźników

Kryterium rodzaju danych

Wskaźniki ilościowe są policzalne. Mogą przyjmować postać bezwzględną lub względną (%). Zaleca się, aby tam, gdzie to możliwe i uzasadnione przedstawiać zarówno wartości bezwzględne, jak i względne. Same wartości bezwzględne nie wskazują bowiem skali sukcesu lub porażki, zaś wartości procentowych nie można agregować.

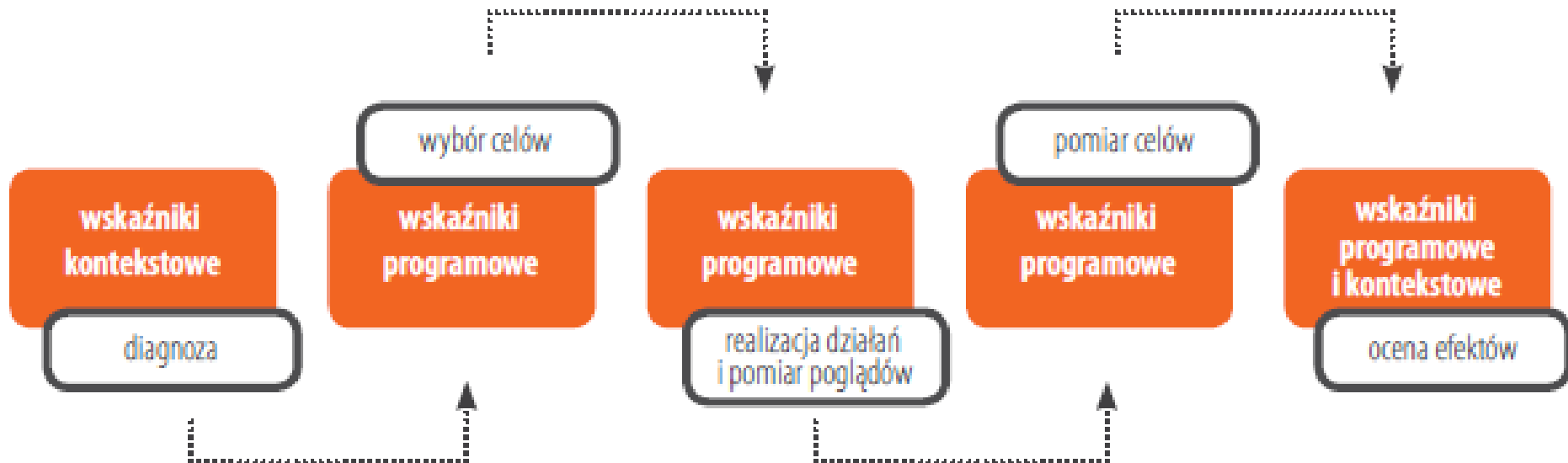
Wskaźniki jakościowe mają charakter opisowy. Ich wykorzystanie zaleca się jedynie w przypadkach, gdy zastosowanie wskaźników ilościowych nie jest możliwe lub zasadne. Wskaźniki jakościowe obarczone są bowiem wieloma niedoskonałościami: proces ich pozyskania jest czasochłonny, trudno je zweryfikować, ponieważ zawierają elementy subiektywnej oceny, ich interpretacja jest trudna, obrazują często wyobrażenia, a nie rzeczywistą sytuację

Rodzaje wskaźników

Sposób wykorzystania

Wskaźniki kontekstowe - ukazanie tła sytuacji społeczno – gospodarczej.

Wskaźniki osiągnięcia celu - określenie i monitorowanie celów do osiągnięcia.

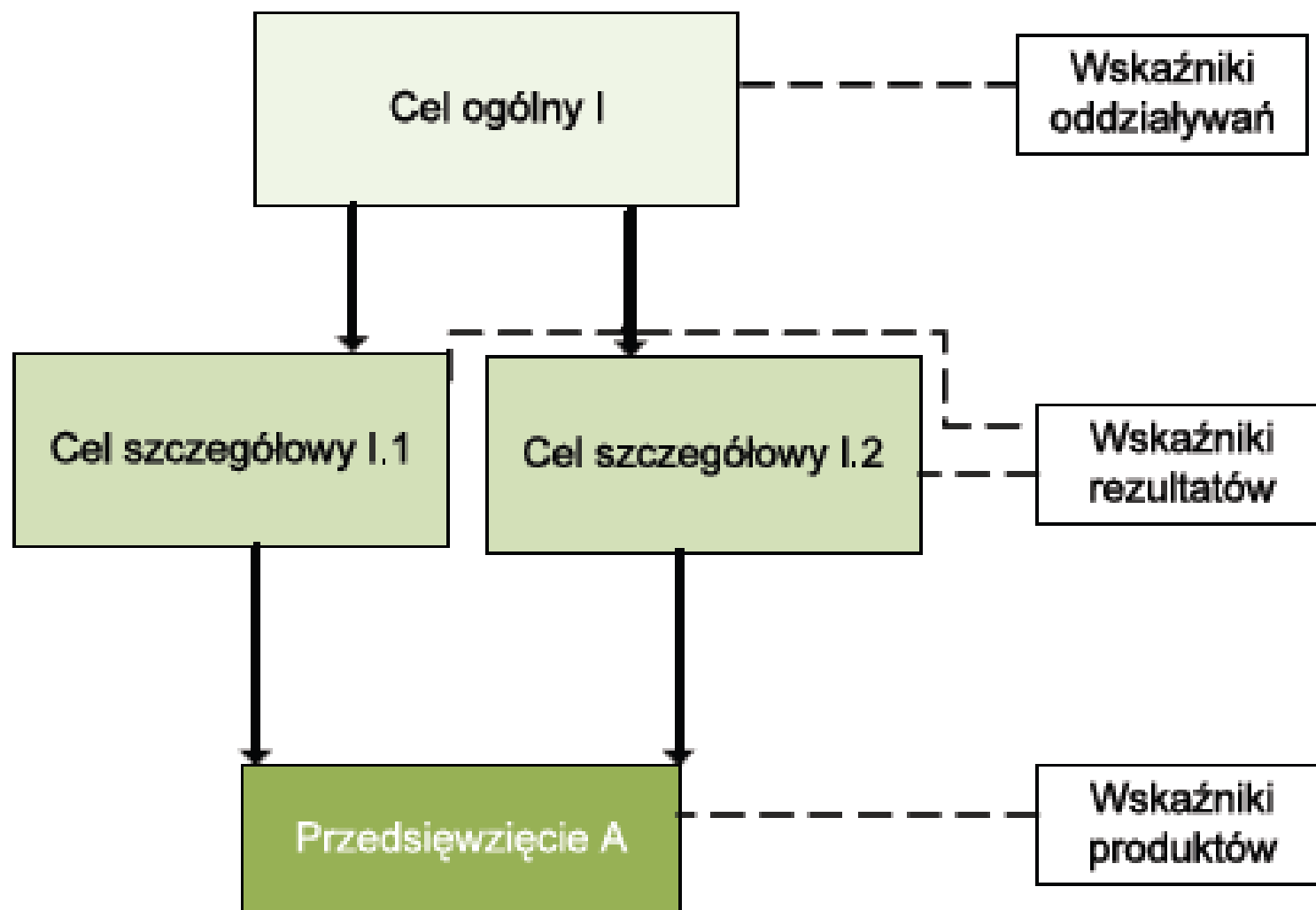
Rodzaje wskaźników

Wskaźniki skuteczności - np.:

- liczba wnioskodawców biorących udział w konkursach,
- odsetek pozytywnych wskazań w badaniu ankietowym mieszkańców.

Wskaźniki efektywności (kosztowy) - np.:

- kwota wydatków na dziecko/uczestnika
- średni koszt oceny jednego wniosku

Rodzaje wskaźników

Miejsce w logice interwencji

Wskaźniki produktu (przedsięwzięcia) odzwierciedlają wykonanie danego przedsięwzięcia w krótkim okresie i pokazują konkretne dobra i usługi wyprodukowane w ramach LSR – np.: **długość (km) nowych ścieżek rowerowych.**

Produkt stanowi wszystko, co zostało uzyskane w wyniku działań współfinansowanych z środków publicznych. Są to zarówno wytworzone dobra, jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu.

Rodzaje wskaźników

Miejsce w logice interwencji

Wskaźniki produktu nie mogą ograniczać się do pomiaru liczby zrealizowanych operacji, ale być nastawione na pomiar konkretnych produktów, powstałych w wyniku realizacji operacji.

Oznacza to, że w wyniku realizacji jednej operacji, może powstać więcej niż jeden produkt, np. boisko i plac zabaw, lub boisko, plac zabaw i impreza masowa. Nie ma natomiast możliwości, aby realizacja operacji nie zakończyła się podniesieniem wartości co najmniej jednego wskaźnika produktu o co najmniej jedną jednostkę miary. Brak takiego efektu oznaczałby bowiem, że realizacja operacji nie miała wpływu na realizację celów LSR, czyli operacja taka nie powinna być wybrana przez radę LGD.

Rodzaje wskaźników

Miejsce w logice interwencji

Wskaźniki rezultatu (cele szczegółowe) mierzą efekty (korzyści) uzyskane w wyniku realizacji celów, realizowanych za pomocą odpowiednich wydatków – np.: **liczba osób korzystających z nowo wybudowanych ścieżek rowerowych**

Wskaźnik rezultatu musi zmieniać wartość w wyniku interwencji publicznej oraz oddawać istotę celu.

- wskaźniki **rezultatu bezpośredniego** – odnoszą się do sytuacji bezpośrednio po zakończeniu wsparcia, tj. w przypadku osób lub podmiotów – po zakończeniu ich udziału w projekcie,
- wskaźniki **rezultatu długoterminowego** – dotyczą efektów wsparcia osiągniętych w dłuższym okresie od zakończenia wsparcia.

Rodzaje wskaźników

Miejsce w logice interwencji

Wskaźniki oddziaływania (cele ogólne) mierzą długofalowe konsekwencje realizacji zadania. Mogą one mierzyć bezpośrednie skutki wdrażania LSR, ale ujawniające się po dłuższym okresie czasu. Wskaźniki oddziaływania odnoszą się czasem do wartości, które tylko w części są efektem realizacji zadania (na efekty wpływają także inne, zewnętrzne czynniki) – np.: **odsetek osób uprawiających regularnie sport.**

Rodzaje wskaźników

Miejsce w logice interwencji

Wskaźniki oddziaływania dotyczą co do zasady zmian w danych makroekonomicznych i makrospołecznych i mają pokazać poprawę stanu, lub zmniejszenie zjawisk negatywnych w obrębie całej LGD, a nie wyłącznie w grupie docelowej – jak to było w przypadku wskaźników rezultatu.

Wskaźniki oddziaływania to konsekwencje danej operacji wykraczające poza bezpośrednie i natychmiastowe efekty, dotyczące bezpośrednich beneficjentów oraz adresatów znajdujących się w otoczeniu.

Nie jest wskazane, aby wskaźniki oddziaływania koncentrowały się na poprawie czynników makroekonomicznych w szerokiej skali, np. spadek bezrobocia w województwie. Tego typu wskaźniki powinny dotyczyć mikroskali, np. na poziomie gmin tworzących obszar strategii. Jednak także w takim przypadku należy mieć świadomość, iż na polepszenie/pogorszenie takich czynników, wpływ będzie miało wiele różnych aspektów, nie tylko realizacja strategii.

Wskaźnik powinien składać się z:

- **definicji** – turyści odwiedzający obszar LSR poza sezonem wakacyjnym,
- **jednostki miary** – liczba, (odsetek -%)
- **wartości** – 1000, (30)

Wartość docelowa wskaźnika – ustalona wartość wskaźnika, którą chcemy osiągnąć.

Wartość bazowa wskaźnika – wartość wskaźnika, którą określono przed podjęciem działań.

Wartość wskaźnika, a Plan działania

Plan działania zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów.

Dany wskaźnik nie musi być osiągnięty w całości w jednym przedziale czasowym. Wskaźniki mogą być realizowane etapowo, wówczas w danym przedziale czasowym należy wskazać poziom jaki zostanie osiągnięty w danych latach oraz wskazanie narastającego poziomu realizacji całego wskaźnika oraz budżetu, jaki zostanie przeznaczony na realizację tej części wskaźnika.

Zgodnie z definicją dla danego wskaźnika w zakresie terminu jego realizacji, należy wskazać rok, w którym zostanie on osiągnięty w całości.

Określanie wskaźników – dobre praktyki

- 1. Liczba wskaźników monitorujących.** Stosowanie dużej liczby wskaźników pozwala na szczegółową analizę wdrażania strategii, ale z drugiej strony powodować może również problemy z oceną ogólną – syntezą zebranych informacji.
- 2. Dostępność danych.** W celu minimalizacji wydatków oraz równoczesnego zapewnienia właściwych informacji warto wykorzystać istniejące i już obliczane wskaźniki dostarczane przez jednostki organizacyjne/systemy informatyczne Uczelni.

Określanie wskaźników – dobre praktyki

3. **Występowanie szeregów czasowych.** Przystępując do procesu tworzenia wskaźników zwrócono uwagę na potrzebę analizy tego czy dane były już wcześniej zbierane. Wykorzystanie tego typu danych pozwoliłoby stworzyć odpowiedni długi szereg czasowy oraz dokonanie jego dekompozycji i wyodrębnienie tendencji rozwojowych.
4. **Ukierunkowanie na wyniki.** Należy wybierać takie wskaźniki, które są najbardziej odpowiednie dla uchwycenia wyników realizowanych celów / działań. W praktyce oznaczało wybieranie przede wszystkim wskaźników rezultaty (korzyści), kosztem wskaźników produktów.

Określanie wskaźników – dobre praktyki

5. **Efektywna komunikatywność wskaźników.** Wskaźniki powinny być zrozumiałe i czytelne zarówno dla organizacji jak i otoczenia.
6. **Możliwość dokonywania porównań.** Każda uczelnia ma swoją specyfikę. Jednak oprócz stosowania mierników specyficznych tylko dla niej należy dążyć do poszukiwania mierników, które nadawałyby się do porównań z innymi uczelniami. Stąd część ze wskaźników odwołuje się do rankingów i zestawień zewnętrznych.
7. **Dostępność w czasie.** Należy dążyć do stosowania mierników, które są wyliczane jak najwcześniej po zakończonym okresie, a unikać tych, które ukazują się z dużym, kilkuletnim opóźnieniem.

Hierarchizacja wskaźników w LSR

Wskazane jest, aby w ramach analizy wskaźnikowej zostały wyodrębnione tzw. **wskaźniki kluczowe**, tj. najważniejsze wskaźniki (spośród przyjętych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania) dla danego celu czy przedsięwzięcia. Ich wyodrębnienie pozwoli nadawać priorytety w realizacji LSR.

Źródła weryfikacji wskaźników

1. Zdecyduj jakie źródła weryfikacji będą potrzebne aby uzyskać informacje na temat wskaźników;
2. Określ jakie źródła mogą być zebrane w ramach projektu a jakie poza nim;
3. Sprawdź czy źródła zewnętrzne są:
 - wystarczająco dokładne,
 - odpowiednie pod względem formy,
 - rzetelne,
 - dostępne,
 - niezbyt kosztowne,
4. Pomiń te wskaźniki dla których nie masz źródeł weryfikacji.

Strona główna -->>

NUTS 2 - analizuj wskaźniki dla regionów (NUTS 2) Unii Europejskiej

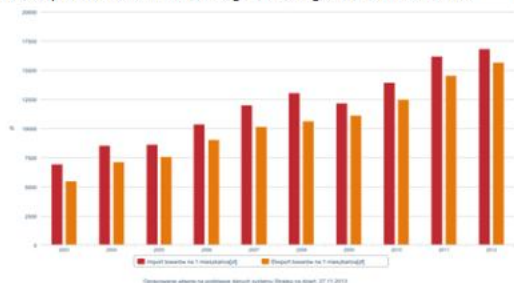
Witamy w STRATEG'u

STRATEG to system stworzony przez GUS na potrzeby programowania i monitorowania polityki rozwoju. Zgromadzono w nim wskaźniki wykorzystywane do monitorowania realizacji strategii obowiązujących w Polsce (na poziomie krajowym, ponadregionalnym i wojewódzkim) oraz w Unii Europejskiej (strategia Europa 2020). Dodatkowo system udostępnia dane statystyczne istotne dla realizacji polityki spójności. Uzupełnieniem danych liczbowych są definicje pojęć i informacje metodologiczne oraz raporty i analizy tematyczne. Wraz z bogatym zestawem bazodanowym STRATEG oferuje funkcjonalne narzędzia ułatwiające analizę zjawisk w formie wykresów i map.

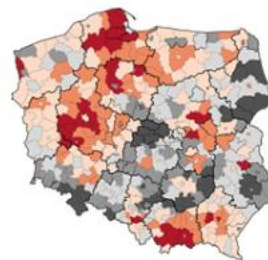
Zapraszamy do korzystania!

MAPY I WYKRESY

Obroty towarowe handlu zagranicznego na 1 mieszkańca

Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2013 r.

OSTATNIO DODANE

28.04.2015 - Aktualizacja danych

Uprzejmie informujemy, że zostały uaktualnione dane dla części wskaźników z obszarów tematycznych: Badania i innowacje, Edukacja i wychowanie, Produkcja; Sprzedaż detaliczna; Ceny, Przedsiębiorczość i konkurencyjność, Rynek pracy, Społeczeństwo informacyjne, Sprawność państwa i bezpieczeństwo publiczne, Transport i łączność.

[...zobacz więcej](#)

BAZY DANYCH

BANK DANYCH LOKALNYCH

INNE SYSTEMY MONITOROWANIA

ZOBACZ RÓWNIEŻ

PORTAL INFORMACYJNY GUS

Bank Danych Lokalnych GUS

http://stat.gov.pl/bdl/app/samorzad_m.dims

The screenshot shows the web interface of the Bank Danych Lokalnych GUS. At the top, there is a navigation bar with links for 'Ankieta', 'Przewodnik', 'Kontakt', and 'English'. Below this is a dark green header with the GUS logo, the title 'Bank Danych Lokalnych', and the subtitle 'Układ wg klasyfikacji NTS'. A secondary navigation bar contains links for 'Start', 'Dane', 'Metadane', 'Zmień na TERYT', 'Archiwum', 'Facebook', 'PGS', 'Pomoc', and a search box labeled 'Szukaj cechy...'. The main content area is titled 'Vademecum Samorządowca - moduł miejscowości'. Below this title is a breadcrumb trail: 'Lista modułów » Moduł miejscowości - wymiary »'. The main content displays a hierarchical tree structure for selecting administrative units. The tree starts with 'Województwo, powiat, gmina' and lists various voivodeships (DOLNOŚLĄSKIE, KUJAWSKO-POMORSKIE, LUBELSKIE, LUBUSKIE, ŁÓDZKIE, MAŁOPOLSKIE, MAZOWIECKIE, OPOLSKIE). Under 'OPOLSKIE', it lists several powiats (Powiat brzeski, Powiat głubczycki, Powiat kędzierzyński-kozielski, Powiat kluczborski, Powiat krapkowicki, Powiat namysłowski, Powiat nyski, Powiat oleski, Powiat opolski). Under 'Powiat opolski', it lists specific gminas (Chrzastowice (2), Dąbrowa (2), Dobrzeń Wielki (2), Komprachcice (2)).

GUS

Ankieta Przewodnik Kontakt English

Bank Danych Lokalnych
Układ wg klasyfikacji NTS

Start Dane Metadane Zmień na TERYT Archiwum Facebook PGS Pomoc Szukaj cechy... OK

Vademecum Samorządowca - moduł miejscowości

Lista modułów » Moduł miejscowości - wymiary »

Województwo, powiat, gmina

- DOLNOŚLĄSKIE
- KUJAWSKO-POMORSKIE
- LUBELSKIE
- LUBUSKIE
- ŁÓDZKIE
- MAŁOPOLSKIE
- MAZOWIECKIE
- OPOLSKIE
 - Powiat brzeski
 - Powiat głubczycki
 - Powiat kędzierzyński-kozielski
 - Powiat kluczborski
 - Powiat krapkowicki
 - Powiat namysłowski
 - Powiat nyski
 - Powiat oleski
 - Powiat opolski
 - Chrzastowice (2)
 - Dąbrowa (2)
 - Dobrzeń Wielki (2)
 - Komprachcice (2)

1.0	CEL OGÓLNY X							
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE							
1.2								
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy Rok	plan rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W1.0								
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy Rok	plan rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
w1.1								
w1.2								
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa rok	końcowa Rok	
1.1.1								
1.1.2								
1.2.1								
1.2.2								
SUMA								

Wskaźniki: najczęstsze błędy.

1. **Wskaźniki nie są adekwatne do celu** tj. - osiągnięcie wskaźnika nie oznacza osiągnięcia celu!

(zły) przykład:

Cel: **Poprawa bezpieczeństwa w gminie.**

Miernik: **Liczba zakupionych książek na temat wojny.**

2. **Brak źródeł weryfikacji wartości wskaźnika.**

(zły) przykład:

Cel: **Poprawa jakości obsługi...**

Miernik: **Odsetek zadowolonych klientów.**

Źródło weryfikacji: **Brak (nie ma środków ankietę)**

Wskaźniki: najczęstsze błędy.

3. Wartość wskaźnika nie zależy od właściciela celu.

(zły) przykład:

Cel: Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LSR.

Miernik: Liczba zdjęć umieszczonych na internecie przez turystów.

4. Miernik jest niemierzalny

(zły) przykład:

Cel: Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LSR.

Miernik: Całkowita.

Wskaźniki: najczęstsze błędy.

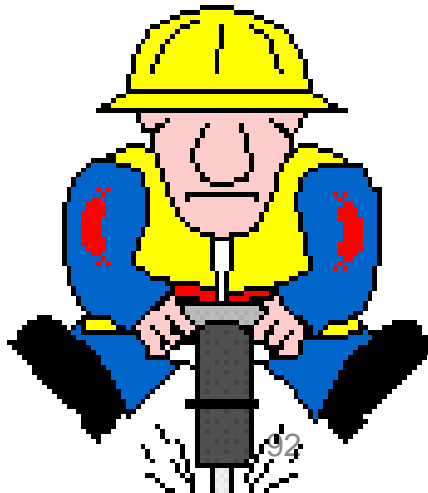
5. Wskaźniki ambitne, a wskaźniki świętego spokoju.

(zły) przykład:

Cel: **Poprawa czytelnictwa książek wśród młodzieży wiejskiej.**

Wskaźnik 1: **Liczba lekcji bibliotecznych.**

Wskaźnik 2: **Odsetek uczniów wypożyczających co najmniej 1 książkę tygodniowo.**

Wskaźniki: najczęstsze błędy.

6. Wskaźniki (de)motywuujące?

(zły) przykład:

Cel: **Poprawa bezpieczeństwa w gminie.**

Wskaźnik: **Liczba spraw skierowanych do sądów.**

7. Brak informacji o wartości początkowej wskaźnika

(zły) przykład:

Cel: **Remont drogi powiatowej między „x” a „y”.**

Wskaźnik: **Liczba wypadków (mniejsza o „x” od roku bazowego).**

Stan faktyczny: **W roku bazowym liczba wypadków to „0”!**

Wskaźniki: dodatkowe wskazówki.

- Wskaźniki powinny być dezagregowalne, tj. możliwe do zmierzenia z uwzględnieniem dezagregacji według różnych cech (np. kobiety/mężczyźni, wielkość przedsiębiorstwa);
- nie należy zbierać danych, które nie zostaną wykorzystane do oceny;
- wystrzeganie się kilkukrotnego liczenia beneficjentów /odbiorców /materiałów w projekcie,
- unikanie zaliczania do beneficjentów projektu osób, które nie powinny być uwzględnione przy szacowaniu wskaźnika rezultatu,
- wskaźniki nie powinny zawierać w sobie wielu składowych, które powinny być ujęte osobno.

Wskaźniki: błędy w stosowaniu

- **Porównujemy porównywalne i używamy skal porównawczych.** Zarówno przy analizach szeregów czasowych, jak i przy analizach terytorialnych należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, czy wybrane do analizy dane są porównywalne. Brak porównywalności danych w czasie może być spowodowany zmianami klasyfikacji, zmianami metodologii obliczania wskaźników, zmianami granic jednostek przestrzennych i in.
- **Stosujemy aktualne i jednolite dane.** Starajmy się, żeby dane stosowane w diagnozie odnosiły się do jednego roku bazowego. Bywa to trudne, gdyż różne wskaźniki rozpowszechnione są w różnych cyklach.
- **Przyjmijmy prymat wartości względnych nad bezwzględnymi.** Najczęściej dużo większy ładunek informacyjny niosą dane odniesione do powierzchni jednostki przestrzennej, ludności i innych miar. Pamiętajmy, że w przypadku zjawisk, które obliczane są dla całego roku w mianowniku podajemy stan ludności z połowy roku (na dzień 30 VI).

Wskaźniki: błędy w stosowaniu

- **Ostrożnie korzystajmy ze wskaźników złożonych** (syntetycznych). Należy pamiętać, że nawet poprawnie skonstruowany wskaźnik syntetyczny poprzez jego skomplikowaną naturę nastrocza kłopotów interpretacyjnych.
- **Stosujemy dezagregację wskaźników**, czyli rozbicie ze względu na jakąś cechę, co jest szczególnie istotne w sytuacji znaczącego wewnętrznego zróżnicowania cechy czy zjawiska mierzonego wskaźnikiem zagregowanym. Najczęściej wykorzystuje się dezagregację:
 - płci,
 - grup wiekowych,
 - innych grup społecznych - np. narodowości, religii, a także dochodu,
 - terytorialną,
 - wskaźników syntetycznych.

Wskaźniki: błędy w stosowaniu

Bądźmy precyzyjni przy posługiwaniu się wskaźnikami – statystyka to nauka ścisła. Należy zwracać uwagę na:

- precyzyjne określenie analizowanego okresu (np. wzrost w okresie lipiec-grudzień br. jest czym innym, niż wzrost w okresie lipiec-grudzień br. w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku);
- błędne (nieprecyzyjne) nazewnictwo wskaźników – np. opisywanie całości przemysłu wskaźnikami odnoszącymi się jedynie do przemysłu przetwórczego, utożsamianie osób bezrobotnych z osobami bez pracy itp.

Wskaźniki: błędy w stosowaniu

Unikajmy powszechnych błędów przy posługiwaniu się liczbami. Oprócz prostych błędów rachunkowych należy zwrócić uwagę na:

- mylenie % i pkt. proc. (% stosujemy, podając zmiany wartości bezwzględnych, natomiast pkt proc. - podając zmiany wartości wyrażonych w %);
- nieprawidłowe zaokrąglanie liczb oraz brak konsekwencji w prezentowaniu dokładności danych (miejsc po przecinku);
- utożsamianie dynamiki ze wzrostem (Indeksy dynamiki to liczby względne przedstawiające stosunek poziomu zjawiska w okresie badanym do poziomu zjawiska w okresie podstawowym (równym 100). Dynamika może przybierać wartości:
 - = 100 (poziom zjawiska nie uległ zmianie),
 - > 100 (poziom zjawiska wzrósł),
 - < 100 (poziom zjawiska zmniejszył się).

Dynamiki nie podaje się w procentach. Spadek dynamiki zjawiska niekoniecznie oznacza spadek poziomu tego zjawiska.)⁹⁸

Metryka wskaźnika

- **Typ wskaźnika**, czyli roli jaką pełni w systemie wskaźników, np. wskaźnik produktu, kluczowy;
- **Precyzyjna nazwa wskaźnika** – należy tutaj pamiętać o weryfikacji nazwy pod kątem jej spójności z dotychczas stosowaną nomenklaturą,
- **Jednostka pomiaru** (np. km, kWh, PPS);
- **Źródło danych** (np. GUS, beneficjenci);
- **Częstotliwość pomiaru** (np. corocznie);
- **Termin pozyskiwania danych** – silnie uwarunkowany cyklem zbierania danych;
- **Metodologia pomiaru**;
- **Sposób dezagregacji** (np. obszar wiejski – miejski, kobiety – mężczyźni);
- **Wartość bazowa**, czyli określony w czasie punkt odniesienia, pierwszy pomiar;
- **Wartość docelowa**, czyli określony w czasie skwantyfikowany cel, do którego dążymy.

Ocena jakości wskaźnika

1. Czy wskaźnik zmienia wartość w wyniku interwencji?

a) Tak

b) Nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

2. Czy wskaźnik oddaje istotę celu, który ma mierzyć?

a) Zdecydowanie tak

b) Raczej tak

c) Raczej nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

d) Zdecydowanie nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

3. Czy wskaźnik ogranicza możliwość manifestowania pozornych efektów?

a) Zdecydowanie tak

b) Raczej tak

c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika

d) Zdecydowanie nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

Ocena jakości wskaźnika

4. Czy wskaźnik umożliwia jednoznaczną i intuicyjną interpretację skali i kierunku zmian?

- a) Zdecydowanie tak
- b) Raczej tak
- c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika
- d) Zdecydowanie nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

5. Czy wskaźnik jest metodologicznie poprawny?

- a) Zdecydowanie tak
- b) Raczej tak →→ jeśli istnieje taka możliwość, to poprawa błędów
- c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika
- d) Zdecydowanie nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

Ocena jakości wskaźnika

6. Czy wskaźnik jest wiarygodny statystycznie?

- a) Zdecydowanie tak
- b) Raczej tak
- c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika
- d) Zdecydowanie nie →→ konieczność wybrania nowego wskaźnika

7. Czy wskaźnik jest możliwy do pozyskania lub zebrania, lub zmierzenia za koszt akceptowalny zarówno przez zarządców programu, jak i społeczeństwo?

- a) Zdecydowanie tak
- b) Raczej tak
- c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika
- d) Zdecydowanie nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika

Ocena jakości wskaźnika

8. Czy wskaźnik umożliwia dezagregację według określonych cech? (jeśli dotyczy)

a) Zdecydowanie tak

b) Raczej tak

c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika

d) Zdecydowanie nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika

9. Czy wskaźnik jest mierzony w zbliżony sposób w różnych regionach, programach,

państwach członkowskich oraz porównywalny ze standardami międzynarodowymi (ONZ, OECD)?

a) Zdecydowanie tak

b) Raczej tak

c) Raczej nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika

d) Zdecydowanie nie →→ rekomendowane wybranie nowego wskaźnika

Projekt umowy: wskaźniki

1. Jeżeli do 31 grudnia 2018 roku LGD:

- 1) nie osiągnie co najmniej 20% poziomu każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w latach 2016 – 2018, a w przypadku gdy LSR przewiduje finansowanie w ramach RPO dodatkowo nie osiągnie 85% wartości wskaźników produktu ujętych w Ramach Wykonania, przewidzianej do osiągnięcia do końca 2018 roku lub
 - 2) nie wykorzysta co najmniej 20% środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, a w przypadku gdy LSR przewiduje finansowanie
 - a) w ramach PROW dodatkowo nie wykorzysta co najmniej:
 - 10% środków finansowych na realizację LSR na operacje dedykowane w LSR grupom defaworyzowanym,
 - 20% środków finansowych na realizację LSR na utworzenie miejsc pracy,
 - b) w ramach PO RYBY dodatkowo nie wykorzysta co najmniej:
 - 20% środków finansowych na realizację LSR na utworzenie/utrzymanie miejsc pracy i utworzenie przedsiębiorstw
- kwota określona w § 4 ust. 1 umowy w ramach danego programu ulega obniżeniu o 10 % oraz o różnicę pomiędzy poziomem wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR w ramach danego programu, określonym w pkt. 2, a faktycznym poziomem wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR w ramach danego programu.

Projekt umowy: wskaźniki

2. Jeżeli do 31 grudnia 2021 roku LGD:

- 1) nie osiągnie co najmniej 85% poziomu każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w LSR, a w przypadku gdy LSR przewiduje finansowanie w ramach RPO nie osiągnie ponadto 100% wartości wskaźników produktu ujętych w Ramach Wykonania, przewidzianej do osiągnięcia do końca 2021 roku lub
 - 2) nie wykorzysta co najmniej 50% środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, a w przypadku gdy LSR przewiduje finansowanie w ramach:
 - a) PROW, dodatkowo nie wykorzysta co najmniej:
 - 30% środków finansowych na realizację LSR na operacje dedykowane w LSR grupom defaworyzowanym,
 - 50% środków finansowych na realizację LSR na utworzenie miejsc pracy
 - b) PO RYBY, dodatkowo nie wykorzysta co najmniej:
 - 50% środków finansowych na realizację LSR na utworzenie/utrzymanie miejsc pracy i utworzenie przedsiębiorstw
- obniżeniu o 30% ulega kwota niewykorzystanych środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR w ramach danego programu.

Projekt umowy: wskaźniki

3. Jeżeli do 31 grudnia 2018 roku LGD:

- 1) osiągnie poziom co najmniej 50% każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w latach 2016 – 2018, a w przypadku gdy LSR przewiduje finansowanie w ramach RPO dodatkowo zrealizuje w co najmniej 85%, wskaźniki ujęte w Ramach Wykonania;
- 2) wykorzysta co najmniej 40% środków finansowych na realizację LSR, a w przypadku gdy LSR przewiduje finansowanie w ramach PROW dodatkowo wykorzysta:
 - a) 20% środków finansowych na realizację LSR na operacje dedykowane w LSR grupom defaworyzowanym i
 - b) 40% środków finansowych na realizację LSR na utworzenie miejsc pracy oraz
- 3) zrealizuje zobowiązania określone w niniejszej umowie
 - kwota określona w § 4 ust. 1 umowy w ramach danego programu może zostać podwyższona maksymalnie o kwotę stanowiącą 20% kwoty środków, o których mowa w § 4 ust. 1 umowy, o ile dostępne są środki finansowe w ramach danego programu – proporcjonalnie do potrzeb zgłoszonych przez LGD.

Rozdział VI: Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze związłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia.
2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.
3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny.
4. Informacja o realizacji projektów grantowych i/lub operacji własnych.

Rozdział VI: Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

W przypadku PROW 2014-2020 rozdział powinien wskazywać na:

1. **Wysokość wsparcia** przyznawanego na rozpoczynanie działalności gospodarczej, które nie powinno być wyższe niż 100 000 zł.

Konieczne jest szczegółowe uzasadnienie przyjętej wysokości mając na względzie np. sytuację społeczno-gospodarczą obszaru, średnią wysokość wsparcia przyznawanego na podejmowanie działalności gospodarczej w okresie 2007-2013, rodzaj podejmowanej działalności.

2. Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR tj. określenie **intensywności pomocy** w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji biorąc pod uwagę przepisy rozporządzenia.

Rozdział VI: kryteria i sposób wyboru operacji

- co w procedurach? -

- sposób zapewnienia parytetu w poszczególnych głosowaniach rady, (co najmniej 50% głosów spoza sektora publicznego);
- sposób postępowania w przypadku wystąpienia konfliktu interesów;
- podział zadań i odpowiedzialności poszczególnych organów LGD w procesie oceny (nadzór Zarządu nad Radą);
- sposób ustalania, zmiany i ogłaszania kryteriów oceny operacji;
- sposób organizacji naborów (np. czas trwania, termin rozpoczęcia naboru);
- sposób oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji do dofinansowania (sposób postępowania przy jednakowej liczbie punktów);
- kworum i system głosowania (minimalne kworum to 50% składu rady).
- tryb odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć rady,
- zasady określania kwoty wsparcia dla danej operacji,
- zapobieganie podwójnemu finansowaniu.

Rozdział VI: kryteria i sposób wyboru operacji - procedury PG -

1. Zasady weryfikacji wykonania grantów przez grantobiorców.
2. Zasady rozliczania realizacji grantów.
3. Zasady sprawozdawczości z realizacji grantów.
4. Zasady monitoringu i kontroli PG.
5. Zasady ustalania kwoty wsparcia dla grantobiorców.
6. Opis sposobów zabezpieczenia się LGD przed niewywiązywaniem się grantobiorców z warunków umowy na ich realizację.
7. Zasady ewentualnego wnoszenia wkładów rzeczowych przez grantobiorców.

Błędy LGR: stosowanie kryteriów

- **Brak logiki między brzmieniem kryterium a punktacją, np.:**
Kryterium: *„W jakim stopniu planowana operacja przyczyni się do poprawy dostępu do wód albo miejsc prowadzenia działalności rybackiej poprzez oznakowanie dojazdu?”*; ocena: tak – 3 pkt, nie – 0 pkt (punktacja nie pozwala na ocenę stopnia wpływu operacji na daną kwestię).

Błędy LGR: stosowanie kryteriów

- Zakresy liczbowe zazębiają się:

Wnioskowana kwota pomocy - Do 75 000 zł - 2 pkt,

Od 75 000 do 150 000 – 1 pkt,

Powyżej 150 000 zł - 0 pkt

Ile pkt dostanie się za 75 000? Dwa czy jeden?

Operacja/projekt zawiera elementy promocji obszaru i regionu objętego działaniem LGR:

jeśli projekt zakłada do 5% budżetu na ten cel – 1 pkt; 10% - 2 pkt; 20% - 3 pkt; powyżej 20% - 4 pkt

ile punktów dostanie się za 15%?

Rozdział VII: Plan działania

- wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu,
- oszacowanie planu działania z uwzględnieniem kamieni milowych.

Plan działania powinien dotyczyć każdego celu ogólnego z osobna, jednak ten cel byłby podawany informacyjnie, zaś realizacja w czasie dotyczyłaby poziomu przedsięwzięć,

W planie działania należy również przedstawić budżet celów szczegółowych w poszczególnych przedziałach czasowych.

Plan działania zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych).

CEL OGÓLNY nr1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1													PROW/RPO	
Przedsięwzięcie 1.1	Wskaźnik produktu	20 sztuk	20	20	60 sztuk	80	60	20 sztuk	100	20	100 sztuk	100	PROW	Realizacja LSR
	Wskaźnik produktu													Aktywizacja
Przedsięwzięcie 1.2	Wskaźnik produktu	20 sztuk	20	20	20 sztuk	40	20	60 sztuk	100	60	100 sztuk	100	RPO	
	Wskaźnik produktu													
	Wskaźnik produktu													
Razem cel szczegółowy 1				40			80			80				
Wskaźnik rezultatu 1 ²		osoby											RPO	
Cel szczegółowy 2														
Przedsięwzięcie 2.1	Wskaźnik produktu												RPO	
	Wskaźnik produktu													
Przedsięwzięcie 2.2	Wskaźnik produktu												PROW	
	Wskaźnik produktu													
	Wskaźnik produktu													
Razem cel szczegółowy 2														
Razem cel ogólny														
Razem LSR														

Rozdział VIII: budżet

- planowanie wydatków na lata na całość LSR w rozbiu jedynie na poszczególne fundusze EFSI.
- zakłada się możliwości wykorzystania środków niewydatkowanych w danych roku w kolejnych dwóch latach

Rok	Wsparcie finansowe				
	PROW	RPO		PO RiM	Razem EFSI
		EFS	EFRR		
2016					
2017					
.....					
2023					
Razem 2016-2023					

Rozdział VIII: budżet

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PRO W	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)						
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)						
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)						
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)						
Razem						

Rozdział IX: plan komunikacji

- główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych;
- działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu uwzględniające różnorodne rozwiązania komunikacyjne;
- wskazanie grup docelowych poszczególnych działań komunikacyjnych;
- zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych (np.: 3 artykuły, 2 spotkania, 1 strona www);
- planowane efekty (rezultaty) działań komunikacyjnych;
- analiza efektywności działań komunikacyjnych i środków przekazu;
- opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR (**informacja zwrotna!**).

Rozdział IX: plan komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu
I poł. 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2014-2020	<ul style="list-style-type: none"> – wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> – artykuły w prasie lokalnej – ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, GOK) – artykuły na stronach internetowych oraz portalach społ. – biuletyn LGD – spotkania

Rozdział X: integracja

- integracja LSR z dokumentami planistycznymi/strategiami (województwa, powiatu, gminy);
- integracja podmiotów z różnych sektorów i miejscowości;
- integracja zasobów – w jaki sposób realizacja zaplanowanych przedsięwzięć jest związana z wykorzystaniem różnych zasobów obszaru;
- integracja wewnątrz danego sektora;
- integracja całego obszaru LSR;
- integracja funkcji – należy opisać w jaki sposób w ramach strategii dąży się do integrowania rozwoju w wymiarach środowiskowym, społecznym, kulturowym i przestrzennym.

Rozdział X: integracja

Zintegrowanie nie może być jednak postrzegane jako konieczność wskazania w LSR rozwiązań dla większości problemów z jakimi boryka się obszar, a tym bardziej nadania im tej samej wagi.

Społeczności powinny skupić się na wyborze tych celów i działań które przyniosą w przyszłości największe i najbardziej pożądane zmiany.

Rozdział XI: monitoring i ewaluacja

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub zrozumienia.

Rozdział XI: monitoring i ewaluacja

- wskazanie elementów funkcjonowania LGD, które będą podlegać ewaluacji,
- wskazanie elementów wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji,
- wskazanie elementów, które LGD zamierza monitorować,
- wskazanie kryteriów, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja *on going* i *ex post* funkcjonowania LGD i realizacji LSR,
- określenie czasu, sposobu i okresu objętego pomiarem oraz wskazanie ewaluatora,
- wskazanie minimalnych wartości wskaźników, których nieosiągnięcie oznaczać będzie nieprawidłową realizację LSR lub funkcjonowanie LGD.

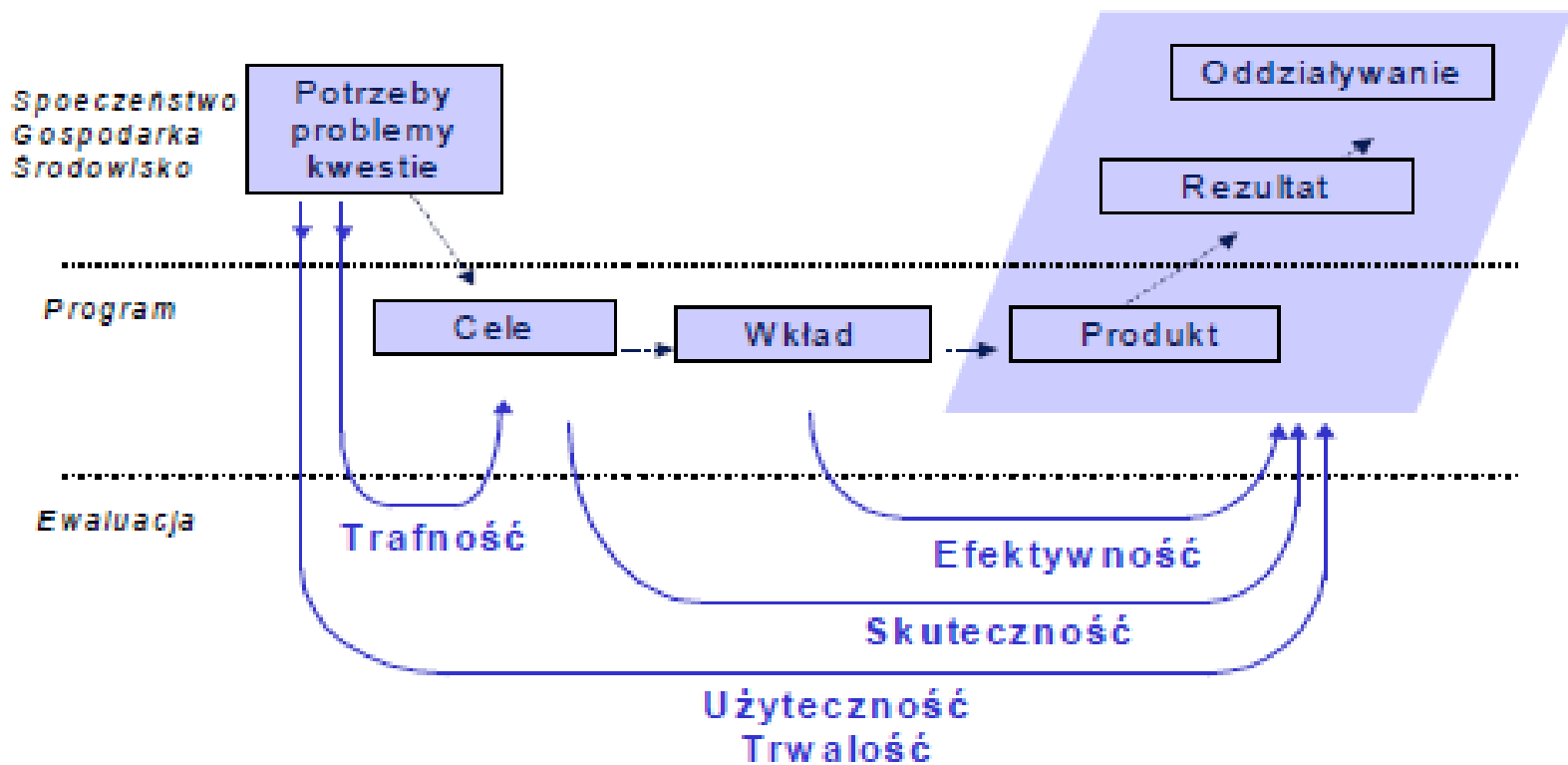
Typy ewaluacji

Ewaluacja początkowa (*ex-ante*) – prowadzona przed realizacją projektu

Ewaluacja bieżąca, okresowa (*on-going*) – prowadzona podczas realizacji projektu

Ewaluacja końcowa, podsumowująca (*ex-post*) – prowadzona po zakończeniu realizacji projektu

Kryteria oceny

Kryteria ewaluacji

- Trafność (*relevance*) - kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów
- Efektywność (*efficiency*) - kryterium to pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady rozumiane są tu jako zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas
- Skuteczność (*effectiveness*) - kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte
- Użyteczność (*utility*) - kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu realizacja projektu rzeczywiście przyczyniła się do rozwiązania zidentyfikowanego problemu w obszarze objętym interwencją i/lub przyniosła korzyści beneficjentom
- Trwałość (*sustainability*) – kryterium to pozwala ocenić czy pozytywne efekty projektu na poziomie jego celów mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie czasu

Rozdział XII: Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

1. Informacja o przeprowadzeniu analizy LSR pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i o wynikach tej analizy.
2. W przypadku LSR wymagającej przeprowadzenia ww. oceny, pisemne podsumowanie zawierające informacje, o których mowa w art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

*Tworząc LSR na lata 2014-2020 należy pamiętać, iż projekty strategii, jako dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, mogą wymagać poddania ich treści przed zatwierdzeniem, **strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.***

Przepisy ww. ustawy uzależniają jednakże konieczność przeprowadzenia takiej oceny, w odniesieniu do tej kategorii dokumentów planistycznych, od ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji.

Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt LSR do przedmiotowej oceny jest stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją przedsięwzięć, bądź innych działań nim objętych

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Art. 55. 3. Do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski;
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Dziękuję za uwagę!

Piotr Jaworski

www.jaworskipiotr.pl

